

Aria Kanerva (toim.)

Kielivirtaa

ETÄNÄ, EI ETÄÄLLÄ

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 58

Aria Kanerva (toim.)

Kielivirtaa

ETÄNÄ, EI ETÄÄLLÄ

Sisällysluettelo

- 10** Esa Laihanen:
— **Zoomissa ja makuuhuoneen ikkunalaudalla – suomen kielen ja viestinnän opettajien kokemuksia pandemian pyörteissä**
- 15** Olesia Kullberg:
— **My thinking socks**
- 16** Jaana Häkli:
— **Virtuaaliliikkuvuutta koronan aikaan**
- 18** Aija Nurminen:
— **Kielenopettajan työ muutoksessa**
- 22** Olesia Kullberg:
— **Being a student at a Cambridge online course**
- 24** Olesia Kullberg:
— **Inclusive education – why should a teacher bother?**
- 26** Natalia Bagrova:
— **Сто и одно слово для изучения рода существительных**
- 30** Natalia Bagrova:
— **Разрешите Вас откуярить, или использование мемов ковидной эпохи на уроках РКИ**
- 33** Tarja Kovalev:
— **Interaktiivinen rakennussanasto - rakennussanasto.fi**
- 35** Jaana Häkli:
— **Kulttuurikurssi maksimoi kansainvälisten opiskelijoiden kulttuurikokemuksen ja sopeuttaa Suomeen**
- 38** Jaana Häkli:
— **Euroopan parlamentissa – eurooppalaisen demokratian sydämessä**
- 41** Tarja Saarnisto:
— **Oppimisympäristönä koko kaupunki – kokemuksia toiminnallisesta suomen kielen kurssista**

Kirjoittajat

LAIHANEN ESA

Esa Laihanen, FM, työskentelee suomen kielen ja viestinnän lehtorina LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisessä Kielikeskuksessa. Hän opettaa tieteellistä kirjoittamista sekä asiantuntijaviestintää LUT-yliopiston opiskelijoille. Hän on kiinnostunut erityisesti tekstitaitojen opetuksesta ja tutkivasta kehittämisestä. Hän toimi suomen kielen ja viestinnän opettajien tiiminvetäjänä v. 2020–2021.

KULLBERG OLESIA

Olesia Kullberg, FM, työskentelee englannin lehtorina LAB-ammattikorkeakoulun Kielikeskuksessa. Hänen mielenkiinnon kohteisiinsa kuuluvat erityisesti verkko-oppiminen ja opettaminen, digitaaliset ratkaisut opetuksessa ja arvioinnissa. Monikielisyys ja venäjän kielen asiat ovat lähellä sydäntään.

HÄKLI JAANA

Jaana Häkli, FM, on kulttuurienvälisen viestinnän lehtori ja projektipäällikkö LAB-ammattikorkeakoulussa. Hän osallistuu aktiivisesti kansainväliseen TKI-toimintaan ja kehittämissyhteistyöhön. Hänen mielenkiinnon kohteisiinsa kuuluvat erityisesti monikulttuurisuus, maailmankansalaisuus ja inklusion kehittäminen monimuotoisilla työpaikoilla.

NURMINEN AIJA

Aija Nurminen, FM (JY, Université Paris V René Descartes), toimii S2-lehtorina LAB-ammattikorkeakoulun Kielikeskuksessa. Kiinnostuksen kohteina kielitietoisuus- ja monimuotoisuustaidot, sosiaalinen yritysvastuu ja TVT-pedagogiikka.

BAGROVA NATALIA

Natalia Bagrova, FM, työskentelee venäjä vieraana kielenä -lehtorina LAB-ammattikorkeakoulun Kielikeskuksessa. Lisäksi hän on suorittanut IB-ammattikorkeakoulututkinnon maisterin tutkinnon tueksi. Hän on kiinnostunut digipedagogiikasta, verkko-oppimisesta sekä tieteellisestä kirjoittamisesta.

KOVALEV TARJA

Tarja Kovalev, FM, on LAB-ammattikorkeakoulun englannin, S2 ja venäjän lehtori (30.11.2022 asti). Hän on kiinnostunut elinikäisestä oppimisesta, digipedagogiikasta, oppimisanalytiikasta, kansainvälisyydestä ja uusien opetusmenetelmien kokeilusta.

SAARNISTO TARJA

Tarja Saarnisto, FM, työskentelee LAB-ammattikorkeakoulun Kielikeskuksessa lehtorina (suomen kieli ja viestintä, S2). Hän on kiinnostunut suomen kielen ilmiöistä, erilaisista opetusmenetelmistä ja oppimateriaalien ideoinnista. Hän haluaa myös kannustaa kaikkia kielitietoiseen viestintään.

Esipuhe

Nyt ilmestyvä Kielivirtaa-julkaisu kokoaa yhteen LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisen Kielikeskuksen opettajien artikkeleita eri teemoista. Kielikeskuksemme yksi erityispiirteistä on, että tarjoamme kieli- ja viestintäopinnot kaikille LUT-korkeakoulukonsernin opiskelijoille. Tämän kertaisessa julkaisussa keskeisinä teemoina nousevat esiin opettajien oivallukset ja ratkaisut korona-ajan etäopetuksen järjestämisessä ja verkko-vuorovaikutuksen vahvistamisessa. Artikkeleissa korostuvat kaikki ne innovatiiviset ratkaisut, joita opettajat ovat kehittäneet korona-aikana pyrkimyksensä turvata opetuksen mahdollisimman häiriötön jatkuminen.

Pandemia-aika on ollut poikkeuksellista korkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksessa. Olemme kaikki joutuneet sopeutumaan korona-ajan mukanaan tuomiin muutoksiin. Tällä kertaa julkaisun nimenä on *Kielivirtaa – etänä, ei etäällä*. Se ilmaisee hyvin opettajien vahvaa tahtoa pitää kiinni tärkeimmästä eli vuorovaikutuksesta niin opiskelijoiden ja opettajien välillä kuin opiskelijoiden kesken.

Korona-ajan kokemukset ja opit

Mitä kaikkea korona-aika ja laaja etäopetukseen siirtyminen lopulta toikaan tullessaan? Sitä pohtii **Esa Laihanen** artikkelissaan *Zoomissa ja makuuhuoneen ikkunalaudalla – suomen kielen ja viestinnän opettajien kokemuksia pandemian pyörteissä*. Laihanen toteaa, että uusi tilanne laitto pedagogiikan ja muutoksenhallintakyvyn koetukselle, pidensi jo entisestäänkin pitkiä työpäiviä ja pakotti muuttamaan tekemisen tapoja – osin peruuttamattomasti. Hän kertoo, miten LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisen Kielikeskuksen suomen kielen ja viestinnän opettajat kokivat muutoksen. Mikä muuttui ja miten? Laihanen selvittää artikkelissa *Koronakokemuksista kehittämiseen* -kyselyn tulosten perusteella opettajien ajatuksia ja kokemuksia korona-ajan etäopetuksesta.

Etäopetuksessa ja -työskentelyssä on lukuisia etuja. Se säästää työmatkoihin kuluvaan aikaan, rahaa ja luontoa, mutta etätyöskentelyllä on myös kääntöpuolensa. Näistä lähtökohdista **Olesia Kullberg** kertoo kokemuksistaan etäopettajana artikkelissaan *My thinking socks*. Hän nostaa esiin havaintojaan siitä, mitä kaikkea sosiaalisten kontaktien pidempiaikainen puuttuminen tuo mukanaan toisaalta opiskelijoiden ja opettajien ja toisaalta kollegoiden välillä.

Artikkelissaan *Virtuaaliliikkuvuutta* koronan aikaan **Jaana Häkli** nostaa esille korona-ajan kokemuksia verkko-opetuksen työkalujen hyödyntämisestä rajat ylittävissä opetusyhteistyössä. Hän tuo esille, että erilaiset opetusessiot verkossa vahvistavat ja pitävät yllä kumppanuussuhteita. Kansainvälisyys ei aina edellytä matkustamista. *Erasmus Blended Intensive Programme* -toiminto mahdollistaa yhteisten virtuaalisten opintojaksojen luomisen ja tätä ohjelmaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia on hyvä hyödyntää myös kielikeskuksissa.

Digitalisaation kydyssä

Aija Nurminen reflektoi artikkelissa *Kielenopettajan työ muutoksessa* oman opettajuutensa kautta niitä muutoksia ja vaikutuksia, joita kielten oppimisen digitalisaatio on tuonut opetukseen ja kieltenopettajan työhön. Moni asia on muuttunut oppimisen digitalisaation matkan varrella, toki moni asia on pysynyt ennallaankin. Nurminen nostaa esiin myös kielten oppimiseen ja sen digitalisaatioon liittyvät erityispiirteet sekä korostaa kielitietoisen ohjauksen merkitystä. Nurminen visioi artikkelissaan myös tulevaisuuden kieltenoppimisympäristöistä ja muun muassa sitä, mitä artefaktinen hybridisyys kieltenoppimisessa voisi tarkoittaa.

Artikkelissaan *Being a student at a Cambridge online course* Olesia Kullberg kertoo kokemuksistaan opettajana kielten verkkokurssilla. Opettajan asettuminen opiskelijan asemaan voi avata uusia näkökulmia omaan työhön. Kullberg analysoi niin kurssin sisältöjä, toteutusta, arviointia

kuin palautteen antamisen tapoja opiskelullaan verkkokurssilla.

Nykyisin opiskelijoilla on erityisen tuen tarpeita kieli- ja viestintäopintoihin liittyen niin luokahuoneopetuksessa kuin verkko-opinnoissa. Miksi jokaisen opettajan tulisi ottaa huomioon erilaisista syistä johtuvia oppimiseen liittyviä erityistarpeita? Tätä Olesia Kullberg pohtii artikkelissaan *Inclusive education – why should a teacher bother?* Kullberg päätyy toteamaan muun muassa, että koulutuksesta ei voi sulkea pois oppijoita, joilla on erityistarpeita, kuten dysleksia tai fyysisiä rajoitteita, vaan koulutuksen mukanaan tuoma parempi elämä ja tulevaisuus kuuluvat kaikille.

Venäjän kielen lehtori **Natalia Bagrova** kertoo artikkelissaan *Сто и одно слово для изучения рода существительных* venäjän kielen substantiivien sukujen opiskelusta verkossa. Toisessa artikkelissa *Разрешите Вас откуярить, или использование мемов ковидной эпохи на уроках РКИ* Bagrova selvittää meemien käyttöä venäjän kielen opiskelun elävöittämiseksi.

Opetuskokeiluja ja hankkeiden satoa

Tarja Kovalev kuvaa artikkelissaan Interaktiivinen rakennussanasto - *rakennussanasto.fi* prosessia, jossa *Safecon*-työturvallisuushankkeen puitteissa luotiin suomi-englanti-venäjä -rakennussanasto tavoitteena työturvallisuuden parantaminen kansainvälisillä rakennustyömailla Suomessa. Yksi rakennusalan työturvallisuuteen vaikuttava tekijä on yhteisen kielen puuttuminen. Tähän haasteeseen pyrittiin löytämään osaltaan ratkaisu rakennussanaston avulla. Sanasto on saatavilla nettipohjaisena PWA-sovelluksena (progressive web app), joka toimii kaikilla laitteilla.

Jaana Häkli kertoo artikkelissaan *Kulttuurikurssi maksimoi kansainvälisten opiskelijoiden kulttuurikokemuksen ja sopeuttaa Suomeen* TalentHUB Etelä-Karjala-hankkeessa pilotoidusta *Finnish Culture and Society* -kurssista, joka on suunniteltu LUTin ja LABin saapuville vaihto-opiskelijoille. Kurssin sisältö keskittyy Suomen historian, hyvinvointiyhteiskunnan, arvojen, työelämän periaatteiden, kestävän kehi-

tyksen ja kulttuuriperinteiden ymmärtämiseen. Opiskelijoiden palaute kertoi, että opintojakso auttoi ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja elämäntapaa. Opiskelijat saivat näin syvemmän ja ennen kaikkea aidon kokemuksen Suomesta.

Erasmus-ohjelma on saanut uuden mielenkiintoisen ohjelmamuodon nimeltään *Blended Intensive Programme*. Artikkelissaan *Euroopan parlamentissa – eurooppalaisen demokratian sydämessä* Jaana Häkli raportoi Intensiiviviikosta, joka vei opiskelijat Euroopan Unionin alkulähteille Saksan Saarbrückeniin, Luxemburgiin ja Strasbourgiin Ranskaan oppimaan eurooppalaisesta identiteetistä ja Euroopan Unionin instituutioista. Häkli toteaa, että intensiiviviikot toimivat loistavana ponnahduslautana pidempään opiskelijavaihtoon. Viikon matkan aikana opiskelija pääsee tutustumaan vaihtokohteeseen, sen opetuksen tasoon sekä opetushenkilöstöön.

Suomi toisena kielenä lehtori **Tarja Saarnisto** toteutti keväällä 2022 opetuskokeilun, jota hän kuvaa artikkelissaan *Oppimisympäristönä koko kaupunki – kokemuksia toiminnallisesta suomen kielen kurssista*. Toiminnallisen A1-tason suomen kielen Finnish Conversation 1 -kurssin tavoitteena oli puhevalmiuksien kehittämisen lisäksi tutustuttaa opiskelijoita omaan opiskelukaupunkiinsa entistä paremmin. Saarnisto selvittää, mitkä toiminnallisen opetuksen menetelmät ja toimintatavat soveltuvat parhaiten tämäntyyppiselle kurssille ja tukevat luokahuoneen ulkopuolella tapahtuvaa oppimista.

Julkaisun artikkeleiden pohjalta on iloa huomata, miten luovasti opettajat ovat vastanneet korona-ajan opetukselle tuomiin haasteisiin. Monet innovatiiviset käytännöt opetuksen häiriöttömässä järjestämisessä verkossa ovat varmasti tulleet osaksi opetusta ja oppimista pidempiaikaisesti. Vahva verkko-opetukseen panostaminen ei kuitenkaan sulje pois muunlaiseen, kuten opiskelijavaihtoon tai toiminnalliseen opetukseen panostusta. Iloinen voi olla myös siitä, että Kielivirtaa-julkaisu on jälleen monikielinen.

Pasi Puranen
Kielikeskuksen johtaja

Esa Laihanen: Zoomissa ja makuuhuoneen ikkunalaudalla – suomen kielen ja viestinnän opettajien kokemuksia pandemian pyörteissä

Missä olit perjantaina 13.3.2020 varttia vaille viisi illalla? Itse olin valmistautumassa seuraavalla viikolla toteutettavaan opetusvaihtoon ja valmistelemassa opetustani Pietarin valtion polyteknillisen yliopiston opiskelijoita varten. Sähköpostilaatikkoon kolahti vartin kuluessa peräkkäin kolme viestiä: ensimmäinen LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteiseltä koronatyöryhmältä, toinen kielikeskuksen johtajalta ja kolmas rehtorilta.

Ydinsanoma kaikissa viesteissä oli sama ja yksiselitteinen: *Maanantaista 16.3. lähtien siirrymme etäopiskeluun toistaiseksi.* Kaikki ulkomaanmatkat peruttiin, myös opetusvaihtoni. Koronapandemia siirsi kaiken opetuksen verkkoon käytännössä yhdessä viikonlopussa. Uusi tilanne laittoi pedagogiikan ja muutoksenhallintakyvyn koetukselle, pidensi jo entisestäänkin pitkiä työpäiviä ja pakotti muuttamaan tekemisen tapoja – osin peruuttamattomasti. Miten LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisen kielikeskuksen suomen kielen ja viestinnän opettajat kokivat muutoksen? Mikä muuttui ja miten? Mitä muutoksen pyörteissä ajateltiin ja mitä opittiin? Näitä kysymyksiä päätin kielitiimin koordinaattorina selvittää pienellä kyselyllä spontaanisti perustamassamme *Koronakokemuksista kehittämiseen* -hankkeessa (KOKOKAKE) keväällä 2021, kun etäopetusta oli kaikilla tiimimme opettajilla takana vuoden verran. Tässä artikkelissa kerron kyselystä ja sen tuloksista.

Koronakokemusten kartoittamisesta kehittämiseen (KOKOKAKE)

Webropol-lomakkeella toteutetussa KOKOKAKE-kyselyssä oli kaksi osaa: itse toteutuin suomen kielen ja viestinnän opettajille suunnatun kyselyn ja kannoin siitä päävastuun; kollega taas toteutti valituille opiskelijaryhmille suunnatun kyselyn ja oli

siitä päävastuussa. Kyselyiden tarkoituksena oli selvittää korona-ajan kokemuksia etäopetuksesta ja -opiskelusta. Raportoin tässä opettajille suunnatusta kyselystä.

Osa kyselyyn vastanneista opettajista työskentelee Lappeenrannan ja osa Lahden kampuksella sekä ns. verkkokampuksella. Opettajamme opettavat LAB-ammattikorkeakoulun sekä LUT-yliopiston opiskelijoita. Osan opetus on painottunut enemmän ammattikorkeakoulun ja osan taas yliopiston opiskelijoiden opetukseen. Kyselyyn vastanneet opettajat opettavat asiantuntija-ammateissa tarvittavia suomen kielen ja asiantuntijaviestinnän taitoja (suomi äidinkielenä), osan työnkuvassa on myös suomi toisena kielenä -opetusta (S2-opetus).

KOKOKAKE-kyselyn toteutus

Webropol-lomakkeella keväällä 2021 toteutettuun KOKOKAKE-kyselyyn vastasivat kaikki LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston kielikeskuksen suomen kielen ja viestinnän tiimiin kuuluneet 15 opettajaa. Kysymykset olivat seuraavat:

1. *Mikä koronapandemian aikaisessa etäopetuksessa on onnistunut hyvin (myönteiset kokemukset)?*
2. *Mikä koronapandemian aikaisessa*

- etäopetuksessa ei ole onnistunut (kiel-teiset kokemukset, kohdatut haas-teet)?*
3. *Mitä pandemian aikaisia käytäntöjä tai työtapoja aiot jatkaa myös pandemian jälkeen? Miksi?*
4. *Millaisia kielikeskustyöhön liittyviä kehittämisajatuksia ja -ideoita pandemian aikaiset kokemukset ovat synnyttäneet?*
5. *Onko sinulla kantaa siihen, mitä opetusalaasi sisältöjä tai taitoja pitäisi opettaa ja harjoitella lähiopetuksessa ja mitä etäopetuksessa? Pitäisikö tätä kysymystä mielestäsi linjata yhteisesti jotenkin? Miten ja miksi (mahdolliset perustelut näkemykselle)?*
6. *Tulisiko pandemian jälkeisessä maailmassa jokaisesta opetusalaasi opintojaksosta olla tarjolla sekä lähiopetus- että etäopetusversio? Tarvitaanko tästä yhteistä linjausta? Miksi (perustelut)?*
7. *Miten koet työsi sisältöjen, työtapojen ja työmäärän mahdollisesti muuttuneen pandemian aikana?*
8. *Pitäisikö opettajia jotenkin palkita korona-ajan ponnistuksistaan? Miten?*
9. *Mitä muuta haluaisit sanoa? Vapaa sana.*

Kaikki kyselyn kysymykset olivat avoimia, eikä valmiita vastausvaihtoehtoja (monivalintoja) käytetty. Kyselyn tulosten analyysissa olen hyödyntänyt väljästi aineistolähtöistä sisällönanalyysia (Tuomi & Sarajärvi 2013).

Korona-ajan opetuksen onnistumisia, epäonnistumisia ja kohdattuja haasteita

Yhtäkkistä siirtymistä täysin etäopetukseen pidettiin opettajien vastauksissa liian nopeana: opettajien työmäärän ja kuormituksen koettiin yhtäkkisesti lisääntyneen ja ajankäytön hallinnan joutuneen koetukselle. Huolta kannettiin sekä opiskelijoiden että opettajien jaksamisesta ja yksinäisyyden kokemusten kasvamisen seurauksista. Myöhemmin tekstissä viitataan KOKOKAKE-kyselystä nousseisiin kielenopettajien kokemusääniin kursivilla.

Tekniikkaan liittyviä kokemuksia lähestyttiin vastauksissa sekä (verkko)pedagogisesta että teknisestä

näkökulmasta. Digiosaamisen katsottiin kehittyneen uudenlaisten toimintatapojen ja tekniikan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisen ja karttuneiden kokemusten myötä vähitellen. Zoomin ja Teamsin pienryhmähuoneiden, chatin ja nauhoitusmahdollisuuksien kerrottiin tarjonnan lisäarvoa ja uusia mahdollisuuksia mustien laatikoiden maailmassa. Nopean ryhmäytämisen ja pienryhmäkeskustelujen mahdollistumiseen sekä kaikkien opiskelijoiden samanaikaiseen aktivointiin ja osallistamiseen esimerkiksi kätevästi toteutettavien kyselyjen avulla oltiin varsin tyytyväisiä. Kyselytoimintoa ja chatia voi hyödyntää esimerkiksi vertaispalautteen antamiseen siten, että kaikilla on siihen samanaikainen mahdollisuus. Toisaalta tekniikan katsottiin korostuneen sisältöjen kustannuksella ja teknisten ongelmien (yhteyksien katkeilu, ongelmat mikrofonien ja kameroiden käytössä) aiheuttaneen hankaluuksia.

Verkkoympäristössä tapahtuvan digitaalisen viestinnän ja kasvokkaisen lähikohtaamisviestinnän eroihin sekä eri tilanteissa tarvittaviin erityisiin viestintätaitoihin kiinnitettiin vastauksissa huomiota. Tietokoneiden mustien ruutujen maailman katsottiin verottaneen kokonaisvaltaista vuorovaikutusta mm. nonverbaliikan rajoittuneisuuden vuoksi. Etäopiskelun koettiin asettaneen haasteita opiskelijoiden keskittymiskyvylle, sitoutumiselle ja aktiivisuudelle sekä johtaneen *sähläämiseen* ja keskittymiskykyä hajottavaan *multitaskaamiseen*. Toisaalta verkossa työskentelyn nähtiin mahdollistavan uudella ja erityisellä tavalla keskittymistä, lisäävän opiskelun *intensiteettiä* ja *tietynlaista intiimiyttä* sekä korostavan opiskelijoiden omaa vastuunottoa omasta ja ryhmän oppimisesta. Läsnäoloprosentin havaittiin jossakin vastauksessa olleen korkea verrattuna siihen aiempaan tilanteeseen, että opiskelijat veloitettiin tulemaan samaan aikaan yhteiseen fyysiseen tilaan kampukselle.

Verkossa työskentelyn ekologinen näkökulma nousi vastauksissa mielenkiintoisesti esille: työmatkojen ja paikasta toiseen siirtymisten ja erilaisten *virittelyjen* väheneminen toteutti kestävä kehityksen ideologiaa konkreettisella tavalla. Hybridiopetusta siinä merkityksessä, että osallistujia voi olla samanaikaisesti sekä paikan päällä

lähitapaamisessa että etänä verkossa, pidettiin raskaana ja toimimattomana sekä opettajaa kuormittavana ja opetuksen pedagogista laatua heikentävänä opetusmuotona. Pandemian kuvattiin johtaneen bunkkeroitumiseen, lisänneen yksinäisyyttä ja kansainvälisen yhteistyön (esimerkiksi opettajavaihdot) ajautuneen matkustusrajoitusten myötä *nollaan*.

Vastauksissa kannettiin huolta viestintäarvojen opiskelijoiden tilanteesta. Vastauksissa tuli esille, että erityisesti viestintäarvojen olisi tarpeen saada harjoitella esiintymistä lähikontaktissa ryhmän kanssa. Opiskelijoiden *tipahtaminen* eli sitouttamisen ja aktiivisuuden problematiikka nousi vastauksissa esille.

Pandemia-aikana syntyneitä hyviä ja vakiintuneita käytänteitä opetukseen ja muuhun kielikeskustustyöhön

Erilaisten sisältöjen ja tavoitteellisten oppimistehtävien toteutuksen mahdollisuuksista ja haasteista virisi pohdintaa kokeilujen ja kokemusten karttumisen myötä. Tekstinohjauksen (tekstipajat, tekstiklinikat) katsottiin onnistuvan verkossa hyvin ja myös puheviestinnän opetuksen olevan – rajoitteistaan huolimatta – mahdollista myös verkossa. Verkkovuorovaikutuksen hallintaan ja harjoittelemiseen pitää vastausten mukaan panostaa. Verkkoviestintätilanteissa tarvittavia viestintätaitoja pidettiin keskeisinä työelämätaimoina, esimerkiksi tiimipalaverien ja esitysten harjoittelemista myös verkkoympäristössä pidettiin tärkeänä. Monessa vastauksessa tuli esille halu tulevaisuudessakin hyödyntää verkko-opetusta eri muodoissaan, mikä näkyy varmasti enenevässä määrin esimerkiksi kyselyssä mainittujen *opetusvideoiden* ja *kollektiivisen työskentelyn alustojen* käyttämisenä opetuksessa myös pandemia-ajan jälkeisessä ns. uudessa normaalissa. Vastauksista on havaittavissa, että aiemmasta varsin dikotomisesta joko verkko- tai lähiopetus -ajattelusta on siirrytty sekä verkko- että lähiopetus -ajatteluun, mitä voi pitää pedagogisen ajattelun konkreettisena murroksena. Uusia verkkototeutuksia innovoitiin innostuneina jo pitkälle tulevaisuuteen.

Pandemia-ajan kokemukset zoomeineen ja teamseineen synnyttivät uudenlaista innovatiivista ajattelua paitsi

opetuksen ja oppimisen myös työyhteisön ja kielikeskustuksen kehittämistä. Tiimipalaverien ja kielikeskusten kokousten todettiin onnistuneen ja onnistuvan tulevaisuudessakin hyvin etäyhteyksin. Verkon koettiin jopa tehostaneen työskentelyä tapaamisissa. Vastauksissa tuli esille myös huoli siitä, että pandemia-ajan poikkeuksellisten järjestelyjen myötä *ihmiset etääntyivät, työyhteisö oli vieläkin enemmän levällään ja tieto tuntui kulkevan entistäkin huonommin*. Tällaiset kokemukset ovat hyvin ymmärrettäviä senkin vuoksi, että uusimuotoisen kielikeskustuksen työyhteisö kahdella kampuksella, Lahdessa ja Lappeenrannassa, sekä koko uusi LAB-ammattikorkeakoulu olivat vielä muotoutumassa ja hakemassa uusia ja yhteisiä toimintamuotoja koronapandemian iskiessä kaikella voimallaan keskelle tuota muotoutumis- ja yhteisten käytäntöjen synnyttämisprosessia. Kyselyn tekemisen aikaan paluusta ns. uuteen normaaliin uskallettiin jo haaveilla ja sen pelisääntöjä ja siinä toimimisen tapoja alettiin miettiä. Kyselyn vastauksissakin nousi esille toive siitä, että juuri tuossa tilanteessa, toivon valon jo loistaessa yksinäisten bunkkerien pimeään, olisi tärkeää *kokemusten jakaminen ja hyödyntäminen yhdessä, yhteistyöskentely, työpariajattelu, kurssien yhdessä teko*. Näihin toiveisiin sitten konkreettisesti tartuttiinkin LABin suomen kielen ja viestinnän tiimin (SUVI-tiimi) yhteisessä kehittämisspäivässä 9.6.2021, jolloin panostettiin opetuksen kehittämiseen tiimitasolla asiantuntijaviestinnän kurssin aihioita yhdessä työstämällä, erilaisia korona-ajan toteutustapoja vertailemalla ja hyviä käytäntöjä jakamalla (Laihanen 2021).

Joko tai vai sekä että – linjanvetoajatuksia rajoista ja rajattomuuksista

Pandemia-ajan opetuskokemukset synnyttivät yleisesti monenlaisia lähi- ja etäopetuksen määrittely-, rajanveto- ja linjauspohdintoja, joita nousi esille myös SUVI-tiimin opettajille suunnatusta kyselystä. Tarvittaisiinko joitakin yhteisiä linjauksia ja periaatteita tiimitasolla siitä, mitä opetetaan ja harjoitellaan verkossa, mitä taas lähiopetuksessa?

Kuten jo edellä todettiin, verkkovuorovaikutuksen harjoittelua pidettiin tärkeänä nykyaikaisen ja edelleen

muuttuvan työelämän näkökulmasta. Vastauksissa tuli kuitenkin esille huoli siitä, siirrykö ihan kaikki opetus tulevaisuudessa verkkoon ja millaisia vaikutuksia sillä mahdollisesti olisi opetukseen ja oppimiseen. Erityisesti puheviestinnän opetuksen katsottiin vaativan myös lähiopetusta eikä sen siirtymistä täysin ja kokonaan verkkoon katsottu tarkoituksenmukaiseksi. Joissakin vastauksissa taas tuli esille, että mahdollisuudet ovat rajattomat ja opettajalla on pedagoginen vapaus opetuksensa toteutusratkaisuisissa eikä yhteisiä linjauksia asiasta tarvita: *Kaikkea voi opettaa ja kaikkea voi harjoitella sekä lähiopetuksessa että etäopetuksessa. Ei tarvitse linjata yhteisesti*. Muutamassa vastauksessa ehdotettiin, että kontaktiopetuksen (lähi/etä) määrää ja suhdetta opintopistettä kohden linjattaisiin jotenkin yhteisesti. Tästä tematiikasta jatkettiin keskustelua SUVI-tiimin kehittämisspäivässä 9.6.2021, kun koottiin toimivaa työkalupakkia sekä lähi- että etäpainotteisen opetuksen tueksi (Laihanen 2021).

Pitäisikö jokaisesta opintojaksosta olla tarjolla sekä lähi- että verkkoversio? LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisen kielikeskustuksen toimintaperiaatteisiin (2020) on kirjattu seuraava maininta: *Jokaisesta opintojaksosta on yksi vaihtoehtoinen toteutustapa: verkkokurssi, intensiivikurssi, itsenäinen opiskelu, tentti tai muu joustava tapa*. Kyselyn vastauksissa erilaisten suoritusvaihtoehtojen olemassaolon velvoittavuuteen tuli esille monta tulokulmaa ja näkemykset vaihtelivat. Yhtäältä erilaisten toteutustapojen katsottiin tuovan joustavuutta suoritustapoihin; toisaalta todettiin, ettei kaikkiin opintojaksoihin välttämättä tarvita molempia vaihtoehtoja, ja vedottiin opettajan pedagogiseen vapauteen päättää opetustapa. Vastauksissa sanottiin erilaisten toteutustapojen olevan *rikkaus* ja katsottiin, että erilaisia suoritusvaihtoehtoja on jo riittävästi tarjolla. Tutkintovaatimukseen kuuluvista ns. pakollisten opintojen osalta vastauksissa todettiin, että *on pakko olla etäversio monimuodolle* ja uskottiin suorastaan vaadittavan, että jokaisesta opintojaksosta on tarjolla sekä verkko- että lähiversio. Joku vastaajista toi esille yhteisen linjauksen tarpeen, *ettei kaikesta tule etää*. Sittemmin kyselyn tuloksia pohtineessa tiimin kehittämisspäivässä todettiin, ettei

em. kielikeskustuksen toimintaperiaatteisiin kirjattu maininta velvoita jokaisesta kurssista järjestämään nimenomaan ja välttämättä verkossa toteutettavaa etäversiota ja että on useita vaihtoehtoisia suoritustapoja, jotka toteuttavat em. toimintaperiaatteisiin sisältyvän linjauksen (Laihanen 2021).

Kielikeskustuksen muuttuminen koronapandemian aikana

Pandemian aikana opettajan työ muuttui yhtäkkisesti monin tavoin. Tämä näkyi myös SUVI-tiimin opettajien kyselyvastauksissa. Työmäärän koettiin kasvaneen pandemiaa edeltäneestä ajasta jopa moninkertaiseksi. Koska muutos oli nopea, oli uudet työtavat omaksuttava nopeasti, mikä johti kuormittumiseen. Työn koettiin muuttuneen yhtäkkisesti suorittamiseksi ja selviytymiseksi: muuttunutta työtä kuvattiin vastauksissa *raastavaksi* ja jopa *työleiriksi*. Työrauha mainittiin sekä kotona työskentelyn etuna että ongelmana. Joku vastaajista kuvasi arkeaan toteamalla, että on *työskennellyt makuuhuoneen ikkunalaudalla toista vuotta*.

Paria poikkeusta lukuun ottamatta vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että korona-ajan ponnistuksista pitäisi palkita opettajia jotenkin. Esille nousivat rahallisen korvauksen (esimerkkeinä mainittiin *yhden kuukauden palkka, tuntuva tulos- ja selviytymispalkkio, ravintolalahjakortti*) lisäksi aikaresurssi (esim. *tietty tuntimäärä koronabonusena työkuormaan*). Myös *työmäärän keventäminen ja kohtuullistaminen takautuvasti, ryhmäkokojen pienentäminen ja resurssin lisääminen opintopistettä kohden* tulivat vastauksissa esille ponnistuksista palkitsemisen keinoina.

Kaiken kaikkiaan kysely jatkokeskusteluineen antoi vastaajille mahdollisuuden koronakokemuksista kertomiseen ja ajatusten purkamiseen sekä yhteiseen reflektointiin, teki kokemusäännet näkyviksi ja jaetuiksi. Samalla kysely tarjosi läpileikkauksen korona-ajan kokemuksista LABin SUVI-tiimin opettajien näkemänä ja kokemana. Pandemia pakotti muuttamaan totuttuja opetustapoja ja koetteli muutoksenhallintakykyä, kuormitti ja omalla tavallaan kehitti, avasi näkemään mahdollisuuksia, punnitutti ja haastoi käsityksiä opettamisesta ja oppimisesta. Aika näyttää, mitä pandemia-ajan kokemuksista ja käytännöistä jalostuu ja kehittyy edelleen pysyviksi toimintatavoiksi.

LÄHTEET

Kielikeskuksen toimintaperiaatteet. 2020. LAB-ammattikorkeakoulun kielikeskus. Julkaisematon aineisto.

Laihanen, E. 2021. KOKOKAKE*-kysely LABin SUVI-opettajille. Joitakin nostoja, tulkitsevia pohdintoja ja ehdotelmia jatkokeskusteluun. Alustus LABin SUVI-tiimin palaverissa 12.5.2021.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Olesia Kullberg: My thinking socks

Working from home has always appealed to me – saving time, money, and nature on commute is a sustainable goal that can be achieved so easily. As the Covid-19 pandemic forced me to work from home, it turned out that besides many positive sides, there are some issues of remote work that do not really sit very well with my character.

My experience of remote work throughout the pandemic showed that I am extremely efficient while working from home. I am excellent at scheduling and following the schedules. I am very disciplined, and it is much easier for me to stay focused on my work while being at home. Besides my professional qualities, I also have a home office with all the necessary equipment for online teaching. As a result, I easily met all the deadlines, kept hilarious interactive online lessons, provided clear and logical personal feedback to my students. I even built several online courses from the scratch – some of them in a team, and a couple of them on my own. The time of success, one could say.

I always thought of myself as a result-oriented person, which would naturally mean that I should have been living a dream during the pandemic. Somehow it wasn't true. In spring 2021 I started to see my job as a set of barriers that I had to overcome. Even though I had absolutely gorgeous courses, I saw no joy in teaching them. I just kept completing all my tasks as efficiently as it was possible, slowly gliding towards the summer break. It wasn't an issue of depression or burnout; it was just the absence of joy that a person is expected to receive from being at work.

The medicine to my lack of joy was simple – I just needed a tablespoon of communication: live, in person, face-to-face. It appears that all office communication, including a chat at the copy machine, a lunch conversation, saying

“hello” at the entrance, asking for a word that you can't remember, is extremely crucial when it comes to well-being. It seems meaningless, sometimes even abundant, and totally counterproductive, but at the end of the day it is priceless. This communication is difficult to perform in Zoom or Teams, as it is not only about the words. It demands two people, standing nearby, with no obstacles or transmission channels in between. It also needs a situation that is not scheduled in your calendar: something just happens, and you respond. As simple as that.

While I was lacking office communication, I definitely found some comfy solutions to cover up for it, at least partially. I had my Japanese chin, sleeping under my desk and taking care of my afternoon portion of fresh air in the forest. I had the privilege of having a 20-minute nap during daytime in order to recover from the monitor work. Above all, I had my woolen socks that I called “my thinking socks”, as I truly believed my ideas circulated better in my head while I had my thinking socks on!

Having experienced the pandemic, I will skim the best practices that fit my working style. I will combine home and office working days to get the best working environment for efficient and joyful work. I will enjoy my forest walks, office communication, afternoon naps, and I will clearly wear my thinking socks in my home office!

Jaana Häkli:

Virtuaaliliikkuvuutta koronan aikaan

Yhteyttä kansainvälisiin kumppaneihin voi hyvin pitää yllä nyt kaikkien hallitsemilla verkko-opetuksen työkaluilla. Rajat ylittävä opetusyhteistyö lisää opetuksen autenttisuutta ja tuo opintojaksoille moniäänisyyttä ja eri aksenteilla puhuttua englantia. Asiantuntijuuttamme arvostetaan ulkomailla ja vaihtelusta hyötyvät niin opiskelijat kuin opettajatkin.

Globaali pandemia on saanut aikaan sen, että opettajien ympäri maailmaa on pitänyt ottaa haltuun Zoomit, Teamsit, Howspacet jne. halusivatpa he sitä vai ei. Opetusta on toteutettu verkossa, mutta moni opettaja on varmaan verkko-opetuksessa pohtinut identiteettiään. Olenko opettaja vai radiotoimittaja, koska puhun pitkälti mustille ruuduille? Monet opiskelijat avaavat kameroitaan vain pyydettyään ja silloinkin saattaa olla, että he tekevät jotain aivan muuta kuin mitä pitäisi.

Etäopetuksen välineiden käytön oppiminen on mahdollistanut myös uudenlaisia kansainvälistä liikkuvuutta. Aikaeroista huolimatta kollegat ulkomailta ovat olleet halukkaita opettamaan suomalaisissa korkeakouluissa opiskelevia opiskelijoita esimerkiksi virtuaalisen kansainvälisyysviikon aikana. Kollegani Laura Zita Lagos Techmilenion yliopistosta Meksikosta opetti kulttuurienvälisen viestinnän kurseillani opiskelijoilleni, millaisia kulttuurieroja saattaa tulla vastaan, kun harjoittaa liiketoimintaa meksikolaisen kumppanin kanssa. Aikaeron takia kello oli Meksikossa aamulla neljä, kun hän lopetti opetuksensa, kun taas Suomessa se oli 10. Tämä kertoo paljon opettajan motivaatiosta ja halusta opettaa ja ylläpitää suhteita partnerikorkeakouluun.

Erilainen aikakäsitys ja aikavyöhykkeet, mutta myös meksikolaisella aksentilla sävytetyn englannin kuunteleminen, luennoijan persoona ja käyttämät interaktiiviset opetusvälineet saivat aikaan sen, että opiskelijani oppivat autenttisten tarinoiden ja esimerkein kautta asioita Meksikosta,

joita kurssin opettajana en olisi osannut kertoa. Stereotypioita meksikolaisista rikkoutui ja autenttisuus lisäsi syväoppimista. Samalla kansainvälisten opiskelijoiden käsitys globaalisti pienemmästä maailmasta ja virtuaalialustoilla tehtävästä yhteistyöstä konkretisoitui virtuaaliluokkaan. Itse puolestaan toimin koronan aikana Suomen ja suomalaisuuden suurlähettiläänä niin meksikolaisille kuin saksalaisille opiskelijoille, jaoin asiantuntijuuttani ja toin osaamistani vaihtelua koronan puuduttamaan etäopiskeluun. Saksalaisen kumppanin jo monta vuotta tuntemani kollegat halusivat luoda kulttuurienvälisen viestinnän kurssistaan moniäänisen ja hyödyntää henkilökohtaisten suhteiden verkostojaan. Auktorisoituna Lewis Communicationin viestintäprofiilien mallin kouluttajana opetin saksalaisia opiskelijoita kahdessa opetussessiossa ja toivon, että jonain päivänä saksalaiset kollegat puolestaan tarjoavat erityisosaamistaan omien opiskelijoitteni opettamisessa.

Opetussessiot toimivat samalla oppilaitosten välisten kumppanuussuhteiden ylläpitäjinä ja saivat aikaan keskustelua myös pidempiaikaisesta virtuaalisesta yhteistyöstä esimerkiksi yhteisten verkkokurssien opettamisessa. Rajat ylittävällä opetusyhteistyössä voi olla myös yhteiskunnallisia vaikutuksia. Meksikoon suuntautuvan opetussession kuulijoiden joukossa oli useampia pelikehityksen ja tietotekniikan opiskelijoita, joille kerroin Suomen pelialan buumista ja osaajapulasta. Ehkä heistä tulee esimerkkejä Suomen hallituksenkin peräänkuuluttamasta työperäisestä

maahanmuutosta. Ainakin opiskelijoiden Suomi-tuntemus on nyt paremmalla tasolla kuin se ilman opetustani olisi.

On tärkeää muistaa, että kansainvälisyys ei aina edellytä matkustamista, vaikka kohtaamiset kasvotusten ovatkin esimerkiksi TKI-hankkeiden ideoinnissa ja kehittämisessä kaikista tuloksellisia. Nämä kohtaamiset johtavat myös syvään kollegiaaliseen ystävyyteen ja molemminpuoliseen asiantuntijuuden kunnioitukseen, jota ilman virtuaalinen opetusyhteistyö ei olisi mahdollista. Virtuaalisen liikkuvuuden avulla opetuksen kansainvälinen autenttisuus

lisääntyy ja oppilaitosten välistä yhteistyötä voidaan tehdä hyvin maiden ja maanosienkin yli virtuaalisesti. Erasmus-ohjelman uusi Blended Intensive Programme -toiminto mahdollistaa yhteisten virtuaalisten opintojaksojen ja niihin mahdollisesti liittyvän kansainvälisen liikkuvuuden. LAB-ammattikorkeakoulun eri yksiköt, Kielikeskus mukaanluettuna, suunnittelee virtuaalisia opintojaksoja ja intensiiviweekkoja kiireen viikkoa, sillä koronan jälkeinen maailma on avautunut ja pääsemme jälleen harjoittamaan korkeakoulujen arkeen oleellisesti kuuluvaa kansainvälistä yhteistyötä.

Aija Nurminen: Kielenopettajan työ muutoksessa

Tässä artikkelissa käsittelen digitalisaation vaikutuksia kielenopetukseen ja kielenopettajan työn muutosta parin vuosikymmenen ajalta. Pohdin, mikä on muuttunut ja mitkä asiat ovat pysyneet ennallaan. Peilaan muutoksia oman opettajanurani kannalta keskeisiin oivalluksiin, jotka ovat muovanneet opettaja-ajatteluani. Lopuksi esitän ajatuksiani siitä, millainen olisi mieleinen kielen opetus- ja oppimisympäristö.

Kielenopetus ja TVT vuosituhannen vaihteessa

Yli kaksikymmentä vuotta sitten aloin pohtia, miten kielenopettamisen pitäisi muuttua, kun internet ja telemaattinen etäopetus eli tieto- ja viestintäteknikka (TVT) alkoivat muuttaa opetus- ja viestintäkäytäntöjä (Viteli 1998, Tammelin 1998). Pedagogisista opinnoista oli vierähtänyt kymmenisen vuotta ja maailma ympärillä oli muuttumassa. Opetusharjoittelussa teknistä osaamista oli harjoitettu piirtoheitimen, kelamagnetofonin ja Tandbergin kielistudion parissa. Monet pelkäsivät, että opettajaa ei tarvita, kun tietotekniikka syrjäyttää opettajan ja opiskelijat opiskelevat ja oppivat itseohjautuvasti.

Olin päättänyt ottaa tietotekniikasta niskaotteen, joten paneuduin asiaan perusteellisesti. Järjestin ensimmäisen nettikurssini lukuvuonna 1997-1998 silloisen Helsingin kaupparkeakoulun ranskan kielen ympäristökurssilla, jolloin kommunikoihin irc-gallerian välityksellä ja opiskelu oli ohjattua etäopiskelua. Kokeilun innoittajana toimi englannin lehtori Maija Tammelin, joka väsymättä toi ideoita ja tietoa kansainvälisistä konferensseista.

Vuonna 1999 osallistuin HKKK:n kielten laitoksen opettajille järjestetyille mediakasvatuksen verkkokurssille. Kurssin keskusteluforumilla kyseenalaistimme englanninkielisen [ai sii tii]-käsitteen eli ICT:n ja päädyimme yhteistoiminnallisesti käyttämään suomenkielistä TVT-lyhennettä. Primus motoreina toimivat ruotsin kielen lehtori Berit Peltonen, saksan kielen lehtori Outi Steuer, venäjän kielen lehtori Erja

Laurila-Hellman ja minä ranskan kielen lehtorina sekä kurssilla tutorina toiminut Petra Wager. Laitoksen johtaja Tuija Nikko ja Maija Tammelin sekä me MeKa-kurssin osallistujat päätimme ottaa suomenkielisen TVT-lyhenteen aktiiviseen käyttöön ja tilaisuuden tullen viljellä sitä kaikissa otollisissa yhteyksissä. Sittemmin termi ja lyhenne ovat vakiintuneet.

Samaisella kurssilla pohdimme mediakasvatuksen ohella kielten kurssien edellyttämiä pedagogisia ratkaisuja ja taitotasojia silloin kehitteillä olleen eurooppalaisen viitekehityksen (EVK) mukaan. Saimme varsin varhaisessa vaiheessa tilaisuuden seurata EVK:n syntyvaiheita ja siten ottaa sen tuomat muutokset huomioon opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Kyseessä oli hedelmällinen kombinaatio pedagogista ajattelua, kielen opetuksen kehittämistä ja tietotekniikan integroimista aikakautena, jolloin tekniset ratkaisut vaativat käyttäjältään vankkaa tietoteknistä ymmärrystä ja osaamista. Me kurssilaiset nimesimme MeKa-kurssin lopulta MEGA-kurssiksi, koska olimme laajentaneet näkökulman tietotekniikasta laajempaan kysymyksiin ja huomaamattamme kehittäneet ilmiöpohjaisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen forumin.

Näistä kehitystyön tuloksista raportoitiin useissa kansainvälisissä kongresseissa (Nikko et al. 2000, Nurminen 2000, Laurila-Hellman & Nurminen 2001a, 2001b). Samoissa konferensseissa esiintyivät kansainvälisten tietotekniikkayritysten ja suurvaltojen armeijojen edustajat puhumassa samoista kysymyksistä. Vaikka yrityksillä ja tieduste-

luorganisaatioilla oli ja on edelleen käytössä laajempi valikoima teknisiä ratkaisuja, niin pohdinnat siitä, miten kielten oppiminen tapahtuu ja miten sitä voidaan edistää, olivat ja ovat yhteisiä. Keskiössä olivat oppimisen psykologia ja pedagogiset ratkaisut.

Calico-konferenssissa keväällä 2001 kuulin Gilberte Furstenbergin CULTURA-projektista, jossa MIT:n ranskan kielen opiskelijat ja ranskalaisen huippukorkeakoulun englannin opiskelijat opiskelivat kulttuurien välistä viestintää. Halusin toteuttaa vastaavanlaisen yhteistyöprojektin, jonka sainkin toteuttaa sitten 20 vuotta myöhemmin aivan toisenlaisissa olosuhteissa. Työkennellessäni Pariisissa Institut des langues et civilisations orientales -yliopistossa suomen kielen lehtorina toteutimme Jyväskylän yliopiston Movin ranskan kielen lehtorin Teija Natrin kanssa toiminnallisen suomen ja ranskan kielen opetuskokeilun, jossa opiskelijat harjoittelivat monikielistä viestintää ja mediaatiota kaikilla mahdollisilla keinoilla. Kaksi ensimmäistä kertaa vuosina 2018 ja 2019 kahden kuukauden etäjäksolla ja päivän yhteistoiminnallisesti Pariisissa. Kolmannella kerralla keväällä 2021 koronan vuoksi etänä, mikä oli tietoteknisesti helpompaa kuin 20 vuotta aiemmin, mutta pedagogisesti haastavampaa.

Tekniikat kehittyvät ja ilmiöt muuttuvat mutta silti opettajan työn peruskysymykset pysyvät ennallaan: mitkä ovat oppimisen tarpeet ja tavoitteet, mitä pedagogisia ratkaisuja valitaan niiden saavuttamiseksi ja miten oppimista arvioidaan. Opettaminen on entistä enemmän oppimisen edistämistä ja oppimisen esteiden poistamista. Kielenopetuksessa tämä kiteytyy esimerkiksi siihen, kun opetuksen ja oppimisen rytmittämistä suunnitellaan sulautuvan opetuksen eri mallien mukaan, toisin sanoen arvioidaan synkronisen ja asynkronisen opetuksen määrää ja vuorotteluaika- taulutusta eri taitotasolla.

Digitaalisuus avaa uusia mahdollisuuksia myös lähiopetuksen kehittämiseen. Etäopetuksen rinnalla lähiopetukselle on oltava vahvat perusteet ja lähiopetuksen pedagogiikan kehittäminen on lähellä sydäntäni. Inalcosa oli mahdollista toteuttaa opetuskokeilu sanoitusmenetelmän käytöstä puheentuottamisen ja kirjoittamisen opettamiseen sekä idiomaattisten

ilmausten oppimisen tueksi. Kaikki mikä voidaan opiskella etänä kirkastaa sen, mihin lähiopetusta tarvitaan ja minkälaisiin oppimisen ongelmiin on mahdollista kehittää innostavia innovaatioita lähipedagogiikassa. (Duvallon & Nurminen 2019.)

Postdigitalisaatio eli pohdintoja opetuksen ja oppimateriaalien digitalisaatiosta

Verkossa tapahtuva opetus käsitetään usein oppimateriaalin digitalisoinniksi ja tiedon jakamiseksi eri alustoilla. Suurin osa verkkokursseista sisältää eri medioita, joita oppija lukee, kuuntelee ja katselee tai tekee tehtäviä eli opiskelee itsenäisesti. Tiedon lähteet ovat saavutettavampia kuin koskaan aiemmin. Oletuksena on, että näin opiskelijat oppivat kieliä nopeammin ja tehokkaammin kuin ennen.

Digitalisaation seurauksena itsenäisesti opiskeltavat kokonaisuudet korvataan sähköisellä materiaalilla, jota kutsutaan verkkokursseiksi ja verkkotentiksi. Käytännössä ne ovat digitaalista sisältöä, joiden jakelukanavina hyödynnetään eri medioita. Kyseessä on kuitenkin edelleen media tai oppimateriaali, joka sisältää tekstiä, kuvaa, videota, ääntä, harjoituksia. Erona on vain sähköinen jakelukanava ja saavutettavuus.

Kielten opetuksessa oppimateriaalin digitalisointi ei kuitenkaan ole tuottanut toivottuja vaikutuksia. Esimerkkinä tästä on AIKIS eli Koti Suomessa ESR-oppimateriaalihanke, jonka tavoitteena oli tarjota S2-oppijoille itsenäinen väylä suomen kielen oppimiseen. Mittavassa hankkeessa digitaalinen materiaali ei ratkaissut perusongelmaa eli miten ohjata oppijaa oppimaan itsenäisesti.

Opintoja on kautta aikojen voinut suorittaa ns. kirjatentteinä, jolloin opiskelija opiskelee opintokokonaisuuden itsenäisesti. Kielten opinnoissa kielitaidon arvioinneissa tällaisia tenttejä ei ole järjestetty, koska kielitaito on vuorovaikutustaito, joka kehittyy ja jota arvioidaan sosiaalisessa kontekstissa. Suomi toisena kielessä Testipiste järjestää sähköisiä kielitestejä ja Solki YKI-testejä mutta kyseessä ei ole kurssin jälkeinen tentti. Kielitietoa tai tietoa kielistä on avoimesti saatavilla ja sitä voidaan opiskella itsenäisesti ja sen hallintaa on mahdollista testata ja arvioida digitaalisesti,

koska kyse on asiatiedon omaksumisesta ja sen mittaamisesta.

Digitaalisessa muodossa vapaasti saatavilla oleva materiaali on oppimisen kannalta tärkeää. Yhtä tärkeää on myös analogisen materiaalin saatavuus, jolloin erilaiset oppijat voivat hyödyntää monikanavaisen oppimisen keinoja omien tarpeidensa mukaan. Kielenoppimisessa materiaaleja olennaisimpia asioita ovat opetus- ja oppimismenetelmät, jatkuvan ja oppimisen ongelmakohtia avaavan palautteen antaminen ja saaminen sekä opetussisältöjen oikea-aikaisuus ja eteneminen.

Kielen opettamisen ja oppimisen erityislaatu

Digitalisaation yhteydessä unohtetaan usein perustavaa laatua oleva fakta eli se, miten kielen oppiminen eroaa esimerkiksi substanssialojen edellyttämästä osaamisesta. Kielitaidon omaksuminen edellyttää syväoppimista eli tietojen sijaan opitaan taitoja. Taitojen oppiminen ja osaamisen arvioiminen esimerkiksi tentissä on haastavampaa ja edellyttää moninaisia arviointikriteerejä.

Näitä taitoja kuvaamaan luotiin EVK, jonka tavoitteena oli kehittää työelämälähdistä kielitaidon opetusta, kuvata taitotasojen sisällöt ja tavoitteet sekä yhtenäistää kielitaidon arviointia. Suurin EVK:n tavoitteista oli kuitenkin kielenopetuksen pedagogisen ajattelun muutos eli siirtyminen behavioristisesta kielenopetustraditiosta sosiokonstruktivistiseen kielenopetukseen.

Kielenoppimista haluttiin siirtää luokan ulkopuolelle ja opettaja kateederilta lähemmäs opiskelijoita. Havaittiin, että kielen oppiminen edellytti aitoja kielenoppimistilanteita tai simulaatioita siirryttäessä A2-taitotasolta B1- ja B2-taitotasolle. Suomi toisena kielenä -opettajana olen ollut kehittämässä toiminnallista pedagogiikkaa, joka mahdollistaa kielen oppimisen luokkahuoneen ulkopuolella eli formaalin ja epäformaalin kielenoppimisen malleja. Olen työstänyt S2-opettajan roolin, työnkuvan ja uudenlaisen osaamisen mallintamista eteenpäin useissa hankkeissa. Ammatillisesti suuntautuneissa suomen kielen koulutuksissa kielenoppiminen ja kotoutuminen tapahtuvat työharjoittelun ja suomen kielen opiskelun vuorotellen

oppijoiden kielenoppimistarpeiden mukaan.

Tällainen kielenoppiminen edellyttää laajaa yhteistyöverkostoa oppilaitoksen ulkopuolella sekä uudenlaisia taitoja ja toimintatapoja niin kielen oppijalta, opettajalta kuin oppilaitosorganisaatiolta tai työyhteisöltä. Kotoutumista ja kielenoppimista edistävän toimintamallin keskeisiksi käsitteiksi muodostuivat toisin sanoen -pedagogiikka, kielitietoinen ohjaus, kulttuuri-tietoinen ohjaus ja osallistava johtaminen. Tarvittavaa yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuusosaamista oli saatavilla Fibs ry:n yritysverkoston kautta.

Kielitietoinen ohjaus -käsitteen syntyhistoriaan liittyy seuraava tarina: Koska verkostossa toimivilla henkilöillä (ammattialojen opettajat, työpaikkaohjaajat, kollegat) on merkittävä rooli kielenoppimisen edistäjinä (tai ehkäisijöinä) loin Tuottavuutta vastuullisesti innovoiden (Tuovi) ja Toisin sanoen -hankkeissa mallin, jolla jokainen toimija sai ohjeet ja perehdytyksen siihen, miten toimimalle pystyy tukemaan kielen oppimista. Kun toimintatapa oli luotu, kirjoitettu ohjeet selkokielisestä viestinnästä ja työpaikkaohjaajat perehdytetty, tarvittiin käsite kuvaamaan kielenoppimista edistävää toimintatapaa. Jos kielitietoinen opetus olikin jo osa opettajien ammattitaitoa, tarvittiin käsite kuvaamaan oppilaitoksessa ja työpaikalla tapahtuvan vuorovaikutuksen ja osaamisen johtamisen tapaa. Olin kirjoittamassa vuonna 2014 Opetushallitukseen raporttia, jossa piti kuvata Toisin sanoen -hankkeen tuloksia. Mieleissäni hahmottelin ”kielitietoinen ohjaus” -käsitettä, jonka googlasin ja löysin ainoastaan kaksi viittausta, joissa molemmissa käsitettä käytettiin eri merkityksissä. Kuten TVT-lyhenteen kohdalla, aloin viljellä käsitettä hankeraporteissa, seminaareissa ja Helsingin Kauppakamarin ja Ennakointikamarin tilaisuuksissa (Nurminen 2015, Nurminen 2016). Proflangin kevätpäivillä toukokuussa 2022 asioiden oltiin samojen tärkeiden äärellä ja vihdoinkin laajalla rintamalla.

Yhteenveto ja visio tulevaisuuden kielenoppimisympäristöstä

Väitän, että EVK ja työelämän edellyttämät kielitaito ovatkin osittain kielenopetuksen

digitalisaation jarruna. Selitys on yksinkertainen: kieli- ja viestintätäidoilla on työelämässä entistä suurempi painoarvo ja niiden omaksuminen edellyttää yhdessä harjoittelua ja oppimisen ohjausta.

Toinen väitteeni koskee sitä, miksi kielten opetuksen digitalisaatio on hidastunut tai ei ole edennyt nopeammin. Tämä johtuu kokemukseni mukaan siitä, että kieltenopettajien käytössä olevat digitaaliset alustat ja infrastruktuuri hidastavat kielen opetuksen kehitystä, koska ne eivät vastaa kielenopettajien ja kielenoppijoiden nykyisiä, saati tulevaisuuden tarpeita. Opetustilat, laitteet, ohjelmistot ja sovellukset on suunniteltu kaikille sopiviksi eli ei kielen ja viestinnän tarpeisiin. Onkin syytä

pohtia, mahdollistavatko nykyiset tilat ja verkkoalustat kielen oppimisen tehokkaan ohjaamisen ja vuorovaikutuksen vai tarvitaanko erityisiä kielen-, monikielisen ja kielitietoisien viestinnän opetukselle omanlaisia Ba-tiloja Nonakan hiljaisen tiedon siirtymisen mallin mukaan.

Kokeneen kielenopettajan toiveena olisi artefaktinen hybridisyys, jossa sekä virtuaalinen että käytössä oleva fyysinen oppimisympäristö mahdollistavat inhimillisten vuorovaikutustilanteiden simuloimisen ja imitoimisen, pelillisyyden sekä ongelmanratkaisun. Olennaista olisi myös kysyä ja pohtia, mikä on ihmisen ja koneen optimaalinen roolijako kielenopetuksessa ja -oppimisessa.

LÄHTEET

Duvallon, O. & Nurminen, A. 2019. Acquisition des expressions idiomatiques : enjeux linguistiques et pédagogiques. Esitelmä APEN-konferenssissa 12.-14.6.2019 Strasbourg.

Laurila-Hellman, E. & Nurminen, A. 2001a. Developing a Teacher's Toolkit: How to Integrate Pedagogy and ICT into Teaching Language for Special Purposes. Esitelmä CALICO-konferenssissa 15.-17.3.2001, Orlando, Florida.

Laurila-Hellman, E. & Nurminen, A. 2001b. Tieto- ja viestintätekniiikan sovelluksia liikeranskan ja -venäjän opetuksessa. Esitelmä Kielikeskuspäivillä 30.-31.3.2001 Teknillinen korkeakoulu, Otaniemi, Espoo.

Nikko, T., Nurminen, A.-L. & Tammelin, M. 2000. Increasing organizational expertise through ICT training. Case HSEBA. Esitelmä Innovations in Higher Education 2000 -konferenssissa 29.8.-2.9.2000. Helsingin yliopisto.

Nurminen, A. 2000. Mediakasvatus. Esitelmä HKKK:n Opetuksen innovaatiokeskuksen seminaarissa.

Nurminen, A. 2015. Kieli ja koulutus – polku työelämään. Puheenvuoro Ennakointikamari, Omnia, Espoo.

Nurminen, A. 2016. Kielitietoinen opetus ja ohjaus ammatillisessa kotoutumiskoulutuksessa: työelämäyhteistyön uhkat ja mahdollisuudet. Esitelmä AFinLan syysseminarium, Tampere.

Tammelin, M. 1998. Ympäristöviestintää englanniksi -projekti. Teoksessa Viteli, J. (toim.) Tieto- ja viestintätekniiikka opetuksessa ja oppimisessa. Esimerkkejä ja kokemuksia korkeakoulumaailmasta. Osaraportti 2. Sitran teknologia-arviointihanke. Sitra 190. Helsinki. 27-35. Viitattu 3.6.2022. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/sitra190-2.pdf>

Viteli, J. (toim.) 1998. Tieto- ja viestintätekniiikka opetuksessa ja oppimisessa. Esimerkkejä ja kokemuksia korkeakoulumaailmasta. Osaraportti 2. Sitran teknologia-arviointihanke. Sitra 190. Helsinki. Viitattu 3.6.2022. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/sitra190-2.pdf>

Olesia Kullberg: Being a student at a Cambridge online course

Online courses are of great importance for individuals interested in professional development. Owing to recent technological developments, the possibilities of taking different online courses are vast for any individual, including those who are employed full time. From the point of view of high education institutions, continuing education is one of the strategic areas for many universities worldwide. Thus, getting to know how different online courses are arranged is of great importance for teachers and administration of universities. The best way of getting to know a course is to take it in the role of a student. This article presents the analysis of a Cambridge online course *Blogging and writing for online audiences* from the student's perspective.

Course content

Blogging and writing for online audiences is a 7-week online course aimed at providing students with the basic knowledge of blogging. The course includes such topics as discovering your voice, ethical issues of online writing, finding topics and audience for your blog, sustainability in writing. The course includes video lectures and regular weekly written tasks. Each task creates the opportunity for a student to explore the topic deeper, as well as observe their own writing style and, as the course teacher calls it, "train the writing muscle". The course is not evaluated, but a student gets the certificate of a participant in case they complete 80% of the course activities.

Course implementation

The course structure is surprisingly easy – each week of the course consists of a teacher's short video introduction to the week, a teacher's video lecture, a short quiz, and one – three written tasks. There are no particular deadlines, but the weeks are opened one at a time, allowing a student to focus on one week's tasks only. However, there is a list of all course activities in the Introduction section of the course which makes students' time planning easier.

All tasks are submitted in Discussion forums, most of the tasks are visible to all participants of the course, and some are visible to the teacher only. The teacher provides written personal feedback to all written tasks via Discussion forums. The idea behind using Discussion forums for task submissions and commenting supports the objectives of the course – students need to get used to writing for the audience and be able to accept comments that are visible to others. On the other hand, reading the works of others and the teacher's feedback given to them widens the perspective of each student.

The tasks that are seen only by the teacher are mostly related to some personal issues that a student might not want to share with others. For example, a *Letter to your younger self* is a very intimate piece of writing, which is a very powerful exercise, but might not be meant for the public eye. The teacher also provides an option of not submitting such tasks if a student wishes so. Such a simple solution allows a student to decide by themselves which pieces of writing to publish and how much of their personality they want to reveal. This is one of the skills of a blogger, which is trained on this course in a very elegant way.

A cherry on the cake

The most powerful effect of studying on the course is experienced while completing the written tasks and receiving the teacher's personal feedback. Developing writing skills is a multidimensional process, and when it comes to creative writing, the process becomes even less comprehensible. Even though some of the tasks might feel unnecessary, while a student completes them, the sense of purpose and teacher's clear planning becomes evident. Each task is a new adventure into a student's personality, skills, aims.

Throughout the course a student gets the teacher's feedback to all the tasks. The teacher's tone is always encouraging and enthusiastic. On the other hand, the teacher always provides a new perspective, a good hint, a clear idea of how to improve. In general, the feeling that a student gets from the feedback is that their writing is great, but there are things to explore to

make it even better. The teacher's contribution to the students' writing skills development is immense, which definitely impacts the quality of students' works.

Conclusion

Blogging and writing for online audiences course is an excellent example of a course where the course objectives define the methods, technical solutions, and implementation of the course. In addition to this, the target audience's needs are taken into consideration very carefully. The course is simple and predictable in structure without any strict deadlines which makes it a suitable continuing education course. It provides the information in a concise and approachable way, via video lectures allowing students to study the necessary information quickly and easily. It focuses on developing students' online writing skills providing them with the opportunity and space to explore their creativity.

Olesia Kullberg: Inclusive education – why should a teacher bother?

Stupid, ineffective, lazy, trying to find the easiest way – these are the reasons that we, teachers, tell ourselves when we face a situation where a student does not meet our expectations on the course. Sometimes some of the above might be true, but there might also be something else behind the student's inability to follow the provided instructions. Inclusive education means accepting the differences between students and providing similar opportunities for all students to gain knowledge taking into consideration students' special needs.

Here is what the students tell:

"I am diagnosed with dyslexia. My head rejects all new words in foreign languages."

"I am deaf. I study in a foreign country, and I have to write my thesis in a foreign language, which is a struggle for me."

"I experience social anxiety. I cannot deliver a speech in front of other people, as I start having a panic attack."

"I am visually impaired. I use screen reader for studying. I cannot deal with any interactive content."

These are just four examples told in eight sentences. There are four people behind these eight sentences, telling about situations they have to deal with daily, 365 days a year, each year of their lives.

We might tell them they have to adapt. We might think that the world is unable to adjust all the settings for them. We might also believe that the harder they struggle at school, the easier life is going to be for them when they enter this cruel world of adults and working life.

However, we might also think that the world is not so cruel; and it only demands some effort from us, professional teachers, which, in fact, is not that big of a deal. Perhaps students' adaptation and struggling are not the processes for these situations.

We might think that there are so few of them, that any special arrangements are not worth it. Why bother arranging

something special for one student when the other fifty can study successfully without it?

Let me give you three reasons to explain why I find special arrangements for students with special needs to be every teacher's task.

First, education is one of the most crucial aspects in creating the world that we want to live in. Through education we can make whatever changes in the society and in a way of life. We can build the life of our dreams, but we need to start from schools. Everyone has their strengths, which we all need in the constantly changing world. We do not have the luxury of prioritizing one student over another. There are people with special needs that range from anxiety to physical limitations, and we cannot exclude them from the process of creating a better future for all of us.

Second, each student with special needs already feels frustrated, anxious, stressed, and different. This feeling might even restrict them from revealing their personal strengths and talents. Most of these students know that when they come to ask for some special arrangements on the course, it always means some extra work for a teacher. So, by the moment of asking they have already gone through the inside struggle of whether they should reveal their limitations, whether they are entitled to put a teacher in the position of doing some extra work, whether they really need special arrangements on the course. Having gone through all that, they still

come to ask in the attempt of reaching the knowledge. We simply cannot ignore that.

Third, special arrangements are usually predictable, i.e., accessible documents, clear plan of the course activities, scripts for all video/ audio materials, etc. These changes demand some work, but they are feasible. The most demanding issue is changing the attitude – not waiting for a student with special needs to come and ask for them but making the course accessible from the very beginning. When

the course is made accessible for students with special needs, it is accessible for all other students as well.

In figure skating if you fail to perform one element, you lose some points for this element, but you do not fail the whole performance. When applied to education, having one weakness or limitation should not be a barrier for succeeding at school. No one should lose because of their limitations, because if they lose, we all lose.

Natalia Bagrova:

Сто и одно слово для изучения рода существительных

В статье рассматривается категория рода имён существительных и основные принципы работы над ней в иностранной аудитории. Грамматическая категория рода может быть освоена учащимися с помощью речевых шаблонов и выполнения множества заданий. Автор предлагает разные типы обучающих заданий, которые можно использовать как на оффлайн, так и в онлайн-классах.

Большинство иностранцев считает русский язык сложным и непонятным для изучения. Трудности возникают не только в фонетической системе языка и лексике, но и, главным образом, в его грамматике. Можно выделить три основные особенности русского языка, делающие его изучение сложным и кропотливым процессом: 1) флективный характер языка; 2) сложная видо-временная система; 3) многообразие структур односоставного предложения. Флективность языка влечёт за собой наличие многообразных форм имени, с помощью которых выражаются грамматические значения слов и их синтаксическая связь в предложении, которое является основной коммуникативной единицей. Категория рода существительных – это классифицирующая категория, по признаку рода все существительные русского языка делятся на несколько групп: 1) существительные мужского рода (м. р.): дом, день, папа, дядя; существительные женского рода (ж. р.): мама, тетя, мать, дочь; существительные среднего рода (ср. р.): окно, здание; 2) существительные общего рода, способные обозначать лицо мужского или женского пола и в зависимости от этого выступать как слова м.р. или ж.р.; например: бедный мальчик-сирота, бедная девочка-сирота; 3) существительные pluralia tantum, не имеющие формы единственного числа и не относящиеся ни к одному из трех родов: брюки, ножницы (Виноградов 1986). Работа над категорией рода существительных начинается

практически с самого первого занятия вводно-фонетического курса.

Отсутствие языковой среды за рубежом заставляет всё чаще обращаться к литературным произведениям, которые представляют собой кладёз материалов для уроков русского языка как иностранного (РКИ). Изучение грамматики через литературные произведения способствует, с одной стороны, улучшению культурной компетенции вне языковой среды, а с другой - образному восприятию грамматического явления. Основываясь на этих факторах, студентам предлагается изучать род существительных на примере стихотворения, описывающего жизнь человека в ста словах (Аглицкий 2001). Использование автором в тексте в основном существительных стало определяющим фактором при выборе стихотворения, так как учащиеся знакомятся с категорией рода и грамматическими средствами ее выражения на речевом образце с именительным падежом (И.п.) существительного в структуре односоставного назывного предложения.

Студентам заранее предлагается ознакомиться с произведением. Так как тема рода существительных изучается на уровне А0-А1, то первичное прочтение стихотворения займёт много времени, поэтому целесообразно дать стихотворение на дом. Преподаватель сам определяет степень погружения в произведение: это может быть

поверхностное просмотровое чтение с дальнейшим разбором на уроке, либо детальное понимание с проверкой правильности прочитанного.

В соответствии с выбранным Вами типом домашнего задания выстраивается урок по объяснению новой грамматики на основе литературного стихотворного произведения. Если Вы выбрали домашним заданием просмотровое чтение, то урок следует начать с чтения самого произведения. Во время чтения рекомендуется делать паузы-остановки для объяснения новых слов, либо значений многозначных слов. Далее для закрепления полученной новой лексики можно предложить студентам интерактивные задания, выполненные в Quizlet и/или Kahoot. Если Вам был ближе второй вариант домашнего

задания, то Вы можете сразу переходить к проверке понимания прочитанного, то есть к интерактивным упражнениям (Гаренских 2019).

Когда студенты разобрались в смысловых нюансах произведения, можно вводить новую грамматическую категорию. Её ввод основывается на наблюдении учащихся. Студенты РКИ не способны подставлять личные местоимения 3-го лица единственного числа или притяжательное местоимение "мой". Преподаватель предлагает обратить внимание на конец слов. Вместе с учителем выводятся правила запоминания родов существительных, которые заносятся в таблицу, тем самым в работу включается зрительный канал восприятия у студентов.

Род существительных / Gender of Nouns

Он / мой □ / -й / -ь words mean men	Она / моя -а / -я / -ия / -ь words mean women	Оно / моё -о / -е / -мя -о-, е-, и-, ja ю- borrowed words
счёт □	солянка	какао
заказ □	котлета	варенье
аппетит □	семья	пюре
чай	фамилия	имя
картофель	соль	меню, такси

The gender is defined by the ending of the noun.
Words "кофе" and "евро" are in male gender.

Natalia Bagrova, lehtori, venäjän kieli

Рисунок 1: Род существительных. (Багрова 2021)

Когда все правила объяснены, и подводные камни обозначены, можно переходить непосредственно к отработке навыка. Следующие упражнения, которые каждый преподаватель комбинирует сам для себя, способствуют формированию навыка (Кузнецова):

1. Прочитайте стихотворение ещё раз и выделите слова, употреблённые в единственном числе.
2. Распределите следующие слова по родам: *слово, бегодня, брат, нос, тусовка, сессия, диплом, пиво, стакан, телевизор, свадьба, сердце, дача, прощанье*.
3. Выпишите только существительные мужского/женского/среднего рода.
4. "Он или она" - запишите слова с ь-знаком в правильные колонки: *колыбель, пять, кровь, кровать, любовь, ночь, тесть, постель, мигрень*.
5. Создайте **колесо фортуны** со сложными случаями и поиграйте с учениками: *кофе, брат, сессия, семья, давление и так далее*.
6. Коммуникативное упражнение: придумайте мини диалоги со словами из стихотворения по образцу:

- *Где брат?*
- *Вот он.*

- *Где тёща?*
- *Вот она.*

- *Где лето?*
- *Вот оно.*

При изучении категории рода целесообразно вводить изучение форм притяжательных местоимений. Эти две темы хорошо сочетаются друг с другом при отработке навыка определения рода. Как показала практика, студенты быстрее запоминают родовые формы притяжательных местоимений через игру в кости. Для онлайн уроков есть виртуальные кости-кубики. Студенты бросают кубик два раза: первый раз - это лицо притяжательного местоимения, второй - существительное. Задача студента - объединить их в правильное словосочетание с грамматической точки зрения. Преподаватель заранее

готовит список из шести выбранных из текста существительных.

Также можно предложить студентам устно подставить к каждому существительному в единственном числе притяжательное местоимение мой/твой/наш/ваш в правильной форме. На этом этапе уже возможны более разнообразные коммуникативные конструкции. Например,

Пример А:

- *Где твой двор?*
- *Вот мой двор.*

Пример Б:

- *Где свадьба?*
- *Наша свадьба?*
- *Да*
- *Она здесь/там/тут.*

Пример В:

- *Это ваша работа?*
- *Нет, это твоя работа.*

При изучении категории рода в русском языке необходимо акцентировать внимание на универсальных и различных явлениях, свойственных их родному, так и русскому языкам. Преподаватель должен добиться, чтобы ученики осмысленно использовали в речи те или иные структуры, подбирая к ним грамматически правильные формы. Категория рода должна быть усвоена осмысленно, так как тесно связана со многими другими темами (Бахтина & Павлова 2014).

ЛИТЕРАТУРА

- Аглицкий, И. 2001. Жизнь в 100 словах. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa https://isralove.org/load/23-1-0-2770?utm_source=copy
- Бахтина, С. И. & Павлова, Т. Н. 2014. Обучение грамматическим явлениям русского языка как иностранного в условиях начального билингвизма (грамматическая категория рода). Чебоксары. Вестник Чувашского университета N 4. 228–232. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <https://cyberleninka.ru/article/n/obuchenie-grammaticheskim-yavleniyam-russkogo-yazyka-kak-inostrannogo-v-usloviyah-nachalnogo-bilingvizma-grammaticheskaya-kategoriya/viewer>
- Виноградов, В. В. 1986. Русский язык. Грамматическое учение о слове. Изд. 3-е. Москва. Высшая школа.
- Гаренских, А. В. 2019. Имя существительное в аспекте обучения русскому языку как иностранному (элементарный уровень) Екатеринбург. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/12424/2/20Garenskih2.pdf>
- Кузнецова, М. В. Изучение русских имён существительных в иноязычной аудитории. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74355/55-Kuznetsova.pdf?sequence=1>

Natalia Bagrova:

Разрешите Вас откуярить, или использование мемов ковидной эпохи на уроках РКИ

В данной статье рассматривается использование мемов ковидной эпохи в преподавании русского языка как иностранного для студентов с разным уровнем владения языком. Автор отмечает характерные черты мемов и предоставляет возможные способы введения и использования данного явления в учебном процессе.

Язык - отражение культуры народа и развития самого народа - его сознания и восприятия окружающего мира. Структура языка, его лексико-грамматическое наполнение складывалось веками; все изменения в мышлении и жизни народа фиксировались в языке. Любые, длительного характера, внешние факторы оказывают влияние не только на быт людей, но также и на их речь.

Язык начинает включаться в изменённую действительность, впитывая и продуцируя новые языковые реалии. Возможность языка реагировать на возникающие изменения появлением неологизмов говорит о том, что данный язык жив и подвижен. Эпоха пандемии коронавируса стала не только испытанием для всего человечества, но и проверкой на прочность и умением быстро реагировать на ранее неизвестные события с языковой точки зрения. Годы пандемии оставили неизгладимый след в языковой картине мира: появилось большое количество ранее неизвестных понятий, а ряд слов приобрели новые значения. Количество слов, возникших за сравнительно небольшой промежуток времени, позволило составить словарь ковидной эпохи. Русский язык обогатился не только заимствованиями из других языков, но также трансформировал и адаптировал большое количество слов согласно нормам русского языка.

В любое время эпоха пандемии или эпидемии сопровождается различными ограничениями, что приводит к тоске или унынию среди населения. Для того, чтобы данное время пережить

с минимальными для людей последствиями, на помощь приходит юмор. Так и произошло в истории в этот раз: на просторах Интернета появилось большое количество различных мемов на тему коронавируса и с ним связанных ограничений. Таким образом, население пыталось поддерживать боевой настрой в борьбе с этой болезнью, а для преподавателей русского языка как иностранного (в дальнейшем РКИ) и русистов подобного рода маленькие юмористические зарисовки стали кладом лингвострановедческого материала для использования на уроках РКИ в качестве айсбрейкеров, изучения грамматического и/или лексического явления, а также изучения литературы и страноведения.

Так что же такое мем? Мем — это "объект нематериального мира, любая идея, символ, манера или образ действия, которая передаётся от человека к человеку с помощью различных каналов связи, а также вербально или не вербально. В это понятие также входят правила, по которым мем видоизменяется и контекст, в котором уместно его использовать. Как правило, мем в этом процессе передачи создаёт собственные копии и оказывает влияние на общество в целом" (Мем: что такое и с чем едят 2015).

Мем представляет собой изображение с лаконичным текстом. Он обладает следующими характеристиками: ситуативность, наглядность, эмоциональность, яркость и образность, нередко неформальный язык, а также содержит юмор, иронию

или намёк. Мем - это всегда отклик на ту или иную ситуацию глобального масштаба, вызывающую резонанс в обществе или затрагивающую разные сферы жизнедеятельности человека. Красочная, а порой и необычная подача материала быстрее всего привлекает внимание окружающих к поднимаемой теме. Целостность облику мема добавляет использование хлестких, ёмких и образных языковых выражений. Как правило, преследуемой целью является желание подшутить над сложившейся ситуацией и заставить читателя улыбнуться в сложных жизненных обстоятельствах.

Давайте разберём ряд мемов, возникших в период коронавируса COVID 19. Например, мем с фотографией семьи в виде qr-кодов может быть использован в аудитории с начинающим группами в качестве творческого задания, в котором учащимся надо представить себе семью и рассказать о ней классу. Для отработки родительного падежа студентам предлагается шуточная картинка врача в полной ковидной экипировке. Каждый предмет одежды сопровождается подробным юмористическим описанием: масочка для отпугивания вируса, тапик для прикрытия тыла, шапочка из фольги для защиты от излучателей и так далее. Конструкции прочитываются и анализируются совместно с педагогом. Разбив группу на подгруппы, преподаватель предлагает придумать свой портрет врача с описанием, в котором необходимо использовать конструкции с родительным падежом. При изучении полисемии и темы «Еда» можно предложить студентам прочитать следующий мини-диалог либо высказывание:

- Здравствуйте! Хочу забронировать столик на сегодняшний вечер.

- Здравствуйте! А вы одна или со «Спутником»?

«А вдруг я на самом деле счастлив, только бессимптомно?»

На примере данной речевой ситуации можно обсудить с учениками возникающие культурологические аспекты, обсудить значение слова «спутник», а также, используя данный диалог в качестве примера, придумать свои, где употреблялись бы многозначные слова. Разобрав изречение, учитель просит

обучающихся составить свои на разные жизненные темы, но с использованием полисемийных слов.

При помощи мемов можно изучать русскую литературу. Предложите учащимся ознакомиться с выбранным вами картинками и их описанием. Например, иллюстрация к сказке «Красная шапочка» - сказка про доставку продуктов питания пожилым людям с повышенным риском заражения, картинка из басни И. А. Крылова «Лебедь, рак и щука» - басня о непростых буднях Всемирной организации здравоохранения, репродукция из сказки «Сестрица Алёнушка и братец Иванушка» - сказка о патологическом воздействии вируса на молодой организм и путях распространения инфекции, рисунок к сказке «По щучьему веленью» - рассказ о психических последствиях длительной самоизоляции, а также иллюстрация к произведению «Дед Мазай и зайцы» - QR-код есть? Только с кодом. Спросите их, что на них изображено, с какими литературными произведениями они связаны и попросите их назвать первоисточник, используя ресурсы глобальной паутины. В качестве домашней работы предложите студентам ознакомиться с первоисточником и попросите пересказать вкратце произведение. На следующем занятии можно сравнить его с мемом и в ходе обсуждения постараться выяснить, в чем же заключается юмор.

Знакомство со страной изучаемого языка может происходить через всемирно известные музыкальные произведения. Прослушайте со своими студентами всемирно известную детскую песню, которую поют на новогодних торжествах в детских садах и школах. С лексической и грамматической точек зрения текст песни достаточно прост для понимания неспециалистами языка. На уроке предложите им ознакомиться с переделанной версией и сравните её с оригиналом, обсудите значение изменённых в ней слов, а также пропойте её на мотив оригинального произведения. В ходе разбора песни преподавателю необходимо сакцентировать внимание студентов на ряде культурологических нюансов, затрагиваемых и возникающих в данной песне.

Оригинальная версия (1903-1906)	Переделанная версия
<p>Слова Р. Кудашевой, музыка Л. Бекмана В лесу родилась ёлочка, В лесу она росла. Зимой и летом стройная, Зелёная была. Метель ей пела песенку: «Спи, ёлочка, бай-бай!» Мороз снежком укутывал: «Смотри, не замерзай!» Трусишка зайка серенький Под ёлочкой скакал. Порою волк, сердитый волк, Рысцою пробегал. Чу! Снег по лесу частому Под полозом скрипит. Лошадка мохноногая Торопится, бежит. Везёт лошадка дровеньки, На дровнях мужичок. Срубил он нашу ёлочку Под самый корешок. Теперь ты здесь, нарядная, На праздник к нам пришла И много, много радости Детишкам принесла.</p>	<p>Слова народные В лесу родилась ёлочка, В лесу она росла. Но в самоизоляции Сейчас она ушла. Ковидный зайка серенький Под ёлочкой скакал. Порою волк, контактный волк, Чихая, пробегал. Метель ей пела песенку: «Смотри, не захворавай!» И лапы санитайзером Почаще протирай!» Пришёл однажды к ёлочке Без маски Дед Мороз, Она его иголкой Кольнула в красный нос. Чу! Снег по лесу частому Под полозом скрипит. Везут для нашей ёлочки Вакцину от ковид. И вот она нарядная, На праздник к нам пришла И дарит всем полезные Эфирные масла.</p>

Рисунок 1: В лесу родилась ёлочка. (Бекмана & Кудашевой 1903–1906)

Суммируя ранее изложенное, можно с уверенностью сказать, что использование в малых объёмах нетрадиционных форм заданий приобщает иностранных студентов к живому повседневному языку и его

культуре. Сочетание визуализации и текста улучшает восприятие изучаемого материала. Нестандартные формы мотивируют и глубже погружают студента в изучение предмета.

ЛИТЕРАТУРА

Бекмана, Л & Кудашевой, Р. Песня. 1903–1906. В лесу родилась ёлочка. Viitattu 11.5.2022. Saatavissa <https://kvaclub.ru/babyclub/bsong/elochka/>

Мем: что такое и с чем едят. 2015. Viitattu 11.5.2022. Saatavissa https://socialair.ru/articles/how_use_mem/

Tarja Kovalev: Interaktiivinen rakennussanasto - rakennussanasto.fi

Laadin rakennussanaston Safecon-työturvallisuushankkeessa. Hankkeessa kartoitettiin rakennusalan työturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä viestinnällisestä näkökulmasta ja keinoja työturvallisuuden parantamiseksi.

Yksi rakennusalan työturvallisuuteen vaikuttava tekijä Suomessa on yhteisen kielen puuttuminen kansainvälisillä työmailla. Rakennussanastolla pyrin vastaamaan tähän haasteeseen. Rakennussanaston kielet ovat suomi, englanti ja venäjä. Merkittävä osa rakennusalan vierastyövoimasta on venäjänkielistä.

Sanaston teknisestä toteutuksesta vastasi mainostoimisto Dominus. Sanasto oli alun perin tarkoitus toteuttaa perinteisenä sovelluksena. Tämän sovelluksen haasteiksi osoittautuivat

kuitenkin hinta, käytettävyys, ylläpito ja päivittäminen. Tästä syystä päädyimme toteuttamaan sanaston nettipohjaisena PWA-sovelluksena (progressive web app), joka toimii kaikilla laitteilla ja käyttökokemus on monin tavoin perinteisen sovelluksen kaltainen. Sanaston voi lisätä mobiililaitteen aloitusnäytölle, kuten perinteisenkin sovelluksen ja näin sanastoa on helppo käyttää esimerkiksi työmaalla. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on verrattu perinteisen sovelluksen ja PWA-sovelluksen ominaisuuksia.

PERINTEINEN SOVELLUS	PWA-SOVELLUS
Ladataan sovelluskaupasta	Ei tarvitse ladata tai asentaa erikseen, otetaan käyttöön klikkaamalla linkkiä
Toimii mobiililaitteella	Toimii kaikilla laitteilla, mutta on optimoitu mobiililaitteelle
Käyttöjärjestelmäsidoonainen	Toimii käyttöjärjestelmästä riippumatta
Kuvake tulee automaattisesti laitteen näytölle	Kuvakkeen voi tallentaa sovellusmaisesti laitteen näytölle
Sovellusta ei voi jakaa	Sovelluksen voi jakaa linkillä
Integroituu maksualustoihin	Ei integroidu maksualustoihin
Hinnakas	Kustannustehokas
Pitää ladata uudelleen sovelluskaupasta päivityksen jälkeen	Helppo päivittää
Hakukoneoptimointi, analytiikka tai mainostus ei mahdollista	Hakukoneoptimointi, analytiikka ja mainostus mahdollista

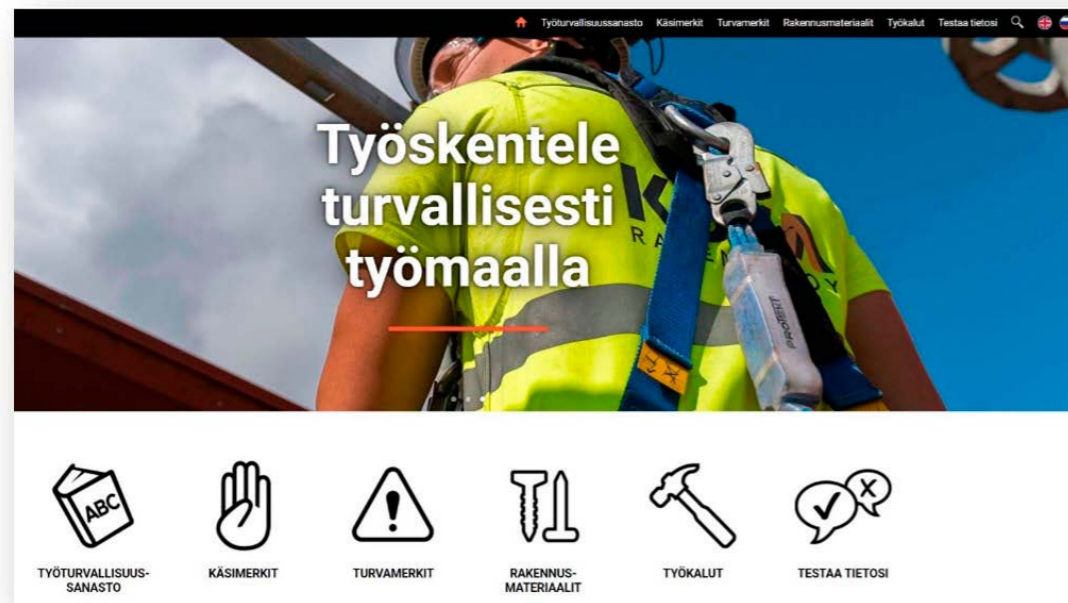
Taulukko 1. Perinteisen ja PWA-sovelluksen vertailu. (Tekijä: Tarja Kovalev 2021)

Rakennussanasto-sivusto koostuu Työturvallisuussanastosta, Turvamerkeistä, Käsi-merkeistä, Rakennusmateriaalisanastosta, Työkalusanastosta ja Testaa taitosi -osasta. Sanat voi kuunnella kolmella kielellä. Äänitteet on tehty kustannussyistä ilmaisella puhesynteesiohjelmalla ja ne ovat siksi vain suuntaa antavia. Lisäksi venäjänkielisissä sanoissa on kirjallinen ääntämisohje. Työkalusanasto on muista poiketen toteutettu kuvasanastona, ja siihen on saatu kuvat työkalutoimittajilta Makitalta ja Toolcatilta. Testaa taitosi -osiossa voi harjoitella turvamerkkejä, käsi-merkkejä ja työkalusanastoa pelillisessä muodossa.

Sanaston teossa tuli vastaan monia haasteita. Useille sanoille ei löytynyt lainkaan englannin tai venäjän vastinetta, esimerkiksi työmailla käytössä oleva pakollinen Valttikortti. Tai vastineita oli useita ja ne olivat erimerkityksiä riippuen siitä, keneltä kysyi tai mistä tieto oli peräisin. Sanoja ei ole kaikissa tapauksessa voitu kääntää suoraan. Monia ratkaisuja jouduttiin

tekemään kustannusnäkökulmasta, kuten esimerkiksi äänitteet. Ilmaisesa puhesynteesiohjelmassa on joitakin puutteita – se ei esimerkiksi aina tunnista sanan painoa tai kirjoitusasua oikein. Tässä tapauksessa myös sanan merkitys saattaa muuttua. Sanaston kuvitus päädyttiin tekemään itse kuvapankkikuvien sijaan. Ne eivät sopineet kuvaamaan suomalaista rakentamista pääosin puutteellisen turvavarustelun vuoksi. Kyseessä oli kuitenkin työturvallisuushanke. Kävimme kuvaamassa sovelluksen etusivun kuvat YIT:n työmaalla Lappeenrannassa.

Sanastoa voi kehittää vielä monin tavoin. Sanastoon voisi lisätä puu- ja kivitalon rakenteita esimerkiksi interaktiivisina kuvina sekä viron kielen. Kehittämiseen pitäisi kuitenkin löytyä rahoitus. Sanastolla on kolmen ensimmäisen kuukauden aikana ollut yli tuhat käyttäjää. Se on myös otettu käyttöön Rakennusteollisuuden Koulutuskeskuksen (Rateko) valtakunnallisessa e-perehdytyksessä.

Kuva 1. Kuvakaappaus rakennussanaston verkkosivuilta. (Kovalev 2021)

LÄHTEET

Kovalev, T. 2021. Rakennussanasto. Viitattu 17.5.2022. Saatavissa <https://rakennussanasto.fi>

Jaana Häkli:

Kulttuurikurssi maksimoi kansainvälisten opiskelijoiden kulttuurikokemuksen ja sopeuttaa Suomeen

TalentHUB Etelä-Karjala hankkeessa pilotoitiin syksyllä 2021 Finnish Culture and Society -kurssi, jonka markkinointia kohdennettiin kevään 2022 toteutuksessa erityisesti ensimmäisen vuoden tutkinto-opiskelijoihin ja LUTiin ja LABiin saapuviin vaihto-opiskelijoihin. Kulttuurikursseja järjestetään monissa partnerikorkeakouluissa ja ne ovat osoittautuneet suosituiksi opintojaksoiksi, koska opiskelijavaihdossa olevat opiskelijat haluavat oppia kohdemaasta mahdollisimman paljon.

Opintojakson sisällöissä painotetaan Suomen historian, hyvinvointiyhteiskunnan, arvomaailman, työelämän periaatteiden ja kestävän kehityksen ja kulttuuriperintöiden ymmärtämistä, mutta kurssilla annetaan vastauksia myös kysymyksiin kuten, miksi suomalaiset ovat maailman onnellisin kansa vuodesta toiseen tai miten suomalaisten käsitys joulupukista eroaa brittien ja amerikkalaisten käsityksestä. Opintojakso toteutetaan englanniksi, mutta jokaiseen käsiteltävään teemaan kuuluu myös aiheeseen liittyvä englanti-suomi sanalista, jonka avulla halutaan aktivoida opiskelijoita omaehtoiseen sanaston kartuttamiseen. Esimerkiksi Suomen historiaan liittyvät sanat kuten jääkausi, suurruhtinaskunta, rintamamiestalo, evakko tai sisällissota tuskin tulevat esiin suomen alkeiden opetuksessa.

Kurssi on aikaan ja paikkaan sitomaton ja keskittyy ison opiskelijamassan hurmaamiseen ja tiedon jakamiseen. Siitä syystä opetus painottuu menetelmiltään luenointiin, jossa reaaliaikaiseen opetukseen osallistuvilla opiskelijoilla on kysymys- ja kommentointimahdollisuus ja jos puolestaan opiskelija ei syystä tai toisesta pääse osallistumaan opetukseen, hän voi vaikka lenkille mennessään laittaa kuulokkeet korville ja kuunnella opetustallennetta silloin kuin se hänelle parhaiten sopii

Echo-alustan kautta. Muutamat opiskelijat ovat nimenneet tarinankerrontaakin hyödyntävän opetuksen podcastiksi, ennen kuin itse olin edes sanaa käyttänyt. Äänikirjat ja podcastit ovat kasvava trendi Suomessa ja ehkä siksi luennointia ja tarinankerrontaa ei tulisi rajoittaa 10 min videoon.

Verkossa tapahtuvan luento-opetuksen lisäksi kurssipohjalla hyödynnetään artikkeleja, nettisivuja ja videoita, joita opiskelijat opiskelevat itsenäisesti. Kurssi hyödyntää myös toiminnallisia menetelmiä kulttuuriaktiiviteettien muodossa. Niiden suorittaminen ja dokumentointi kuvin ja videoin kuuluu pakollisena osiona opintojaksoon reflektioivan esseen ja verkkotentin lisäksi. Sanaston oppimista ei kurssilla kuitenkaan testata, koska opiskeltavien asioiden määrä ylittyisi.

Jokainen opiskelija joutuu kurssilla suorittamaan vähintään kolme eri kategorioiden luokiteltua kulttuuriaktiiviteettia, jotta he kokevat Suomea ja suomalaista kulttuuria niin sanotusti kädet savessa. Moni opiskelija ei tyytynyt kolmeen vaan innostui aktiiviteettilistasta niin, että matkusti kokemusten perässä Lappiin, Turkuun, Tampereelle, Savonlinnaan ja Imatrallekin, suorittaen jopa kymmenkunta tai yli aktiiviteettia. Lapsenmielisyys elää meissä kaikissa ja lapsenomaisenkin aktiiviteetin kokeminen aikuisena voi olla maahan-

muuttajalle kulttuurisia arvoja heijastava kokemus. Meille suomalaisille niin tuttujen aktiviteettien kuten luistelu sekä lumiukon ja lumienkelin tekeminen saavat kansainväliset opiskelijat tekemään tutkimustyötä YouTubessa ja ihailemaan viisivuotiaiden suomalaisten luistelutaitoa ja vertaamaan itseään siihen Disneyn piirretystä elokuvas- ta tuttuun Bambiin heikoilla jäillä.

Opiskelijoiden ensimmäisistä sauno- miskokemuksista voisi puolestaan kirjoit- taa aivan oman kirjan. Monelle Euroopasta tulleelle vaihto-opiskelijalle saunominen ei välttämättä ole ollut uutta, mutta sau- nomiskulttuuri esim. Saksassa poikkeaa merkittävästi suomalaisesta saunomis- kulttuurista, jossa ei ole saunamajuria, joka tulee sekasaunassa kerran tunnissa heittä- mään vettä kiukaalle ja löyhyttämään löy- lyä pyyhkeellä lauteilla istujiin päin ja jossa jutteluun saunassa ei suhtauduta hyvällä, vaan se häiritsee rentoutumista. Afrikan ja Aasian maista tuleville opiskelijoille suoma- lainen sauna ja siihen liittyvä alastomuus esimerkiksi oman veljen ja isän kanssa sai puolestaan kenialaisen opiskelijan mietti- mään, kuinka hän on pettänyt esi-isänsä ottamalla vaatteensa pois sukulaistensa edessä. Alastomuus on tabu monissa Af- rikan ja Aasian maissa, vaikka usein toisin luullaan.

Toisaalta jotkut kulttuurikokemukset ovat meille suomalaisille niin itsestään selviä, että me unohdamme, kuinka yk- sinkertainenkin kulttuurikokemus voi olla merkittävä vieraasta kulttuuritaustasta tu- levalle. Hiljaisuuden kokeminen lumiken- käretekellä talvisessa Lapissa, jolloin opas on kehottanut kaikkia laittamaan puhelimen pois, heittäytymään selälleen lumihankeen ja vain kuuntelemaan hiljaisuutta, osoit- tautui erään opiskelijan kaikista muista hänen kokemistaan Suomi-aktiviteeteista huolimatta, juuri siksi kaikista kovimmaksi kulttuurikokemukseksi. Kokemus, joka ei maksa penniäkään, voi joskus olla se kaik- kein arvokkain.

Myös revontulien näkeminen on saanut opiskelijat jopa runollisiksi kuvaillaan kokemaansa. Heidän tekstinsä reflektioivis- sa esseissään herkistää jo paatuneimman- kin suomalaisen lukijan. Olisiko tämä sitä suomettumista parhaimmalla mahdollisel- la tavalla?

"While NN took photos, I sat in the snow, forgetting about the cold and my jaw dropped. I've never seen it like this in my life. Never. Nothing compares to the feeling of sitting in the middle of a snowy forest looking at a sky full of stars that suddenly fills with green and purple strokes. There could have been then reindeer dancing salsa, five bears dressed as women and four foxes singing songs by The Beatles and I would have ignored them anyway. The aurora beats every- thing. Finland is extreme and intense in many ways, but seeing aurora is probably the most overwhelming experience I've had here, hands down. The lessons have allowed me to learn mythological concepts and interpretations that this phenomenon implies. It is wonderful to contemplate the phenomenon with this information in mind."

Kurssipalautteessa kulttuuriaktiviteetit koettiin rikastuttavina kokemuksina, jotka auttoivat heitä ymmärtämään suomalai- sen kulttuurin ja elämäntavan eksotiik- kaa. Opiskelijat saivat syvempiä ja ennen kaikkea autenttisia kokemuksia Suomesta. Kansainväliset opiskelijat niin Lahdessa kuin Lappeenrannassa ovat tulleet myös tutummaksi alueen yrittäjille, sillä aktivi- teettien kautta yritykset ja julkishallinnon organisaatiot ovat saaneet paljon uusia asiakkaita. Lahden hiihtomuseo, Lappeen- rannan maakuntamuseo ja Myllysaaren talviuimareiden seura, Helsingin desig- nmuseo ja Rovaniemen Arktikum ovat saaneet kansainvälisistä opiskelijoista uusia asiakkaita aivan samalla lailla kuin särä- ravintola Kippurasarvi Lemillä, Lappeen- rannan sataman vetymyyjät ja loimulohi- kauppiat ja laskiaispullia myyvät kahvilat kautta maan.

Tämä on johtanut myös siihen, että yritykset ja organisaatiot ovat lisänneet enemmän tietoa englanniksi verkkosivuil- leen ja ovat muuttaneet myös palvelujensa hinnoittelua opiskelijaystävällisemmäksi. Toivottavasti yrittäjien tietoisuus kansain- välisistä opiskelijoista ja heidän osaami- sestaan johtaa myös tiiviimpään työelä- mäyhteyteen heidän kanssaan esimerkiksi kursseihin liittyvien projektien ja kenties opinnäytetöiden parissa.

Pilotoinnin ja kevään toteutusten kurs-

sipalaute on ollut erinomaista ja vastaajat ovat kertoneet, kuinka kurssi on auttanut heitä sopeutumisessaan opintoihin ja elämään Suomessa joko erittäin paljon tai paljon. Kansainväliset opiskelijat ovat oppineet arvostamaan pienen ja nuoren Suomen saavutuksia ja Suomen historiaa ja he ovat ryhtyneet tekemään suomalaisia asioita osana omaa arkeaan Suomessa. Ys- tävänpäiväkortin teko soluasunnon kämp- päkaverille, pipon neulominen YouTube-vi- deoiden avulla pojalle, karjalanpiirakkojen leivontatalkoot tai jopa hirvijahtiin ajomie- henä osallistuminen ovat kaikki olleet kult- tuurikokemuksia, joiden eteen kansainväli- set opiskelijat ovat nähneet vaivaa.

Opintojakson opettamisessa on ollut erityisen hienoa nähdä, että hankere-

sursseilla on aikaansaatu tuote, jonka hyödyntäminen jatkuu pitkään hankkeen päättymisen jälkeenkin. Se hyödyttää Kielikeskusta ja koko LAB-ammattikor- keakoulua yhteisopintopisteiden kautta ja auttaa niin kansainvälisiä tutkinto- kuin vaihto-opiskelijoita ymmärtämään Suo- mea ja suomalaisten arvoja ja elämäntapaa ylipäättään ja edesauttaa heidän sosiokult- tuurista integroitumistaan Suomeen. Kan- sainvälisten opiskelijoiden työllistyminen ja jääminen Suomeen valmistumisen jälkeen on yksi Opetushallituksen kärkitavoitteista ja myös korkeakoulujen tulostittari, joten Kielikeskuksen panostukset opintojakson opettamiseen opiskelijamassoille voidaan nähdä myös pitkän tähtäimen tavoitteina tulevaisuuden Suomeen.

Jaana Häkli:

Euroopan parlamentissa – eurooppalaisen demokratian sydämessä

Erasmus-ohjelma muuttuu sykleissä. Jo vuosia korkeakoulut ovat toivoneet Erasmus-ohjelman rahoittavan lyhyitä intensiiviviikkoja, joissa olisi yhteistyötä virtuaalimaailmassa myös. Nyt toiveisiin on vastattu ja Erasmus-ohjelma on saanut uuden ohjelmamuodon nimeltään Blended Intensive Programme. Intensiiviviikko vei opiskelijat Euroopan Unionin alkulähteille Saarbrückeniin, Luxemburgiin ja Strasbourgiiin Ranskaan oppimaan eurooppalaisesta identiteetistä ja Euroopan Unionin instituutioista.

LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijoita sekä kansainvälisestä että suomalaisesta hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdollisesta koulutusohjelmasta osallistui LABin strategisen kumppanin, saksalaisen htw Saar in järjestämään intensiiviviikkoon. Kielikeskus toteutti intensiivikurssin yhteistyössä saksalaisen kumppanin kanssa ja kurssin nimeksi päättyi Greater Region – on the footsteps of the European Union, sillä htw Saar sijaitsee Saarbrückenissä, vain 10 km päässä Ranskan rajalta ja puolen tunnin matkan päässä Luxemburgista. Kurssin pääsisältöjä olivat tutustuminen Euroopan instituutioihin ja niiden syntyyn, eurooppalaiseen identiteettiin sekä konseptiin Greater Region, joka on alueiden kuten Saksassa sijaitsevien Saarlandin ja Rheinland-Pfalzin osavaltioiden, Luxemburgin suurherttuakunnan, Belgiassa sijaitsevan Wallonian ja Ranskassa sijaitsevan Lorraineen maakuntien yhteinen 11,6 miljoonaa asukasta kattava talousalue, jolla jopa 250 000 ihmistä saattaa asua yhdessä maassa ja työskennellä toisessa. Työmatkustus suuntautuu erityisesti Luxemburgiin maan vahvan pankkisektorin työpaikoihin. Greater Region -konsepti syntyi jo vuonna 1969 edesauttamaan erityisesti rauhanomaista kanssakäymistä tällä viiden alueen, neljän maan ja kolmen kielen monikulttuurisella alueella, mutta konseptin tavoitteena on myös kehittää yhteistyössä alueen korkeakoulutusta, logistiikkaa, kult-

tuuria ja matkailumarkkinointia. Alueella tuotetaan myös monet Saksan ja Ranskan parhaista viineistä ja esim. Saarbrückenissä on kolme Michelin-tähden ravintolaa, joilla on yhteensä viisi tähteä. (Grossregion 2022.)

Greater Region konseptina ei ole kovin tunnettu edes saksalaisten opiskelijoiden parissa, eivätkä monet saksalaisopiskelijoistakaan olleet vierailleet ekskursioiden käyntikohteissa kuten Luxemburgissa tai Strasbourgissa kenties muuten kuin halvemmän bensiinin ostossa. Kampuksella pidetyssä Euroopan Unionin instituutit -työpajassa kävi ilmi, ettei Euroopan unionin syntyminen hiili- ja kaivosteollisuudessa tehtävästä rajat ylittävistä yhteistyöstä ollut opiskelijoiden tiedossa. Vierailu UNESCO:n teollisen kulttuuriperinnön maailmanperintökohteeseen Völklingenin suljettuun rautatehtaaseen, olikin monelle hämmäntävä kokemus. Tehdasalueen massiivisuus, vaikeat työolosuhteet ja kuinka luonto on valloittanut nyt näyttely- ja tapahtuma-areenana toimivan rautatehtaan, jättivät opiskelijoiden mieleen pysyviä muistijälkiä.

Erasmus-ohjelman rahoitus edellyttää intensiivikursseilta virtuaaliosuutta ja mahdollisesti ennakkotehtäviä, jotka tällä kertaa liittyivät eurooppalaiseen identiteettiin ja Greater Region-konseptiin. (OPH 2022.) Kampuksella pidetyissä kulttuurienväliseen viestintään liittyvissä työpajoissa tuli sel-

keästi esiin, kuinka saksalaiset ja suomalaiset identifioituvat Eurooppaan helpommin kuin esim. Suomessa jo pari vuotta opiskelleet Vietnamista ja Venäjältä tulleet LABin opiskelijat. Intensiivikurssin aikana moni heistä koki olevansa ensimmäisen kerran osa Eurooppaa, mikä korostui käytännössä mm. siinä, että minkäänlaisia rajakontroleja ei ollut tai että heidän henkilöisyyttään ei tarkastettu, kun me menimme vierailulle Euroopan parlamenttiin. Siellä eurooppalainen demokratia ja Euroopan unionin läpinäkyvyys tulivat käsinkosketeltaviksi ja rakennuksen arkkitehtuurillinen avoimuus ja läpinäkyvyys tekivät vaikutuksen. Vierailu Strasbourgissa ja Euroopan parlamentissa olivat monelle koko intensiivikurssin kohokohta. Vierailupäivänä parlamentissa ei ollut istuntoa, sillä lukiolaiset eri Euroopan maista olivat valloittaneet parlamentin Youth for Europe -seminaarin puitteissa. Lukiolaiset pitivät 1,5 min pituisia puheenvuoroja ilmastonlämpenemiseen liittyen, äänestivät kannanottojen puolesta tai vastaan ja kuuntelivat ammattitulkkien puheita kuulokkeistaan aivan kuten europarlamentaarikot tekevät. Samaa monikielistä tulkkausta kuuntelimme me kuulokkeista pyöreän istuntosalin lehtereiltä.

Kuva 1: Intensiivikurssin opiskelijaryhmä vierailulla Euroopan Parlamentissa Strasbourgissa. (Kuva: Jaana Häkli 2022)

Intensiivikurssilla opiskelijat pääsivät kokemaan ennakkoon opiskellun aiheen kuten Euroopan instituutiot käytännössä ja kokivat myös asiakkaan näkökulmasta asioita, joita he ovat opiskelleet muilla kursseillaan

kuten tarinallistaminen. Kaikkiin ekskursioihin kuului opastettu kierros, jotta opiskelijat pääsivät näkemään, mitä tarkoittaa ammattimainen esiintyminen matkailualalla ja esimerkiksi huumorin käyttö opastetulla kävelykierroksella. Opiskelijoiden mielenkiinto pysyi huumorin avulla yllä helteisestä säästä huolimatta ja toisaalta he tekivät ammattimaisia huomioita siitä, mikä kaupunkioppaan opastuksessa ei ollutkaan ammattimaista. Opiskelijoiden ammattimainen asenne koko intensiivikurssilla tuli hienosti esiin monta kertaa.

Viikko kannusti opiskelijoita myös vieraiden kielten oppimiseen, sillä erityisesti vietnamilaisille ja venäläisille opiskelijoille oli yllätys, että Saksassa ei pärjääkään monessa paikkaa englannin kielellä – ei matkakohteissa, hoteleissa, ravintoloissa tai kauppoissa. Henkilökohtaiset kokemukset kannustavat kieltenoppimiseen ja intensiiviviikot toimivat loistavana ponnahduslautana pidempään opiskelijavaihtoon. Viikon matkan aikana opiskelija pääsee tutustumaan vaihtokohteeseen, sen opetuksen tasoon sekä professoreihin. Monille opiskelijoille pitkä opiskelijavaihto ei myöskään ole vaihtoehto esim. perhesyistä, mutta intensiiviviikko mahdollistaa lyhyemmän vaihtokokemuksen ja ensisilmäyksen uuteen kulttuuriin. Intensiiviviikot ovat myös erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden mieleen, sillä ne mahdollistavat ohjattua ryhmämatkustamista eri maihin ja tuottavat opintopisteitä, jotka sisällytetään joko opiskelijan täydentäviin tai vapaasti valittaviin opintoihin koulutusohjelman opetussuunnitelman mukaisesti. Suoritetut opintopisteet voivat mahdollistaa nopeamman valmistumisen. Intensiivikurssi toteutettiin htw Saar in Eurooppa-viikon aikana ja LABin opiskelijat toimivat hienosti oppilaitoksensa lähettiläinä vastaten LABiin ensi syksynä tulevien saksalaisten vaihto-opiskelijoiden kysymyksiin viikon opiskelijavaihtomessujen aikana. Kannustan kaikkia kollegoja ideoimaan intensiivikursseja, sillä ne mahdollistavat uusia tapoja oppia ja syventää yhteistyötä eurooppalaisen korkeakoulujen kanssa.

LÄHTEET

Grossregion 2022. Viitattu 2.6.2022. Saatavissa <https://www.grossregion.net/>

OPH 2022. Viitattu 2.6.2022. Saatavissa <https://www.oph.fi/en/programmes/european-mobility-higher-education-2021-2027-general-information>

Tarja Saarnisto:

Oppimisympäristönä koko kaupunki – kokemuksia toiminnallisesta suomen kielen kurssista

Kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden suomen kielen oppimisesta ja kotoutumisesta opiskelupaikkakunnalle ja Suomeen puhutaan paljon. Opiskelijoiden taustat ja tilanteet vaihtelevat suuresti, mikä haastaa opettajia pohtimaan, kuinka opetus palvelisi opiskelijoita mahdollisimman monipuolisesti.

Järjestimme Kielikeskuksessa keväällä 2022 toiminnallisen A1-tason suomen kielen Finnish Conversation 1 -kurssin, jonka tavoitteena oli puhevalmiuksien kehittämisen lisäksi tutustuttaa opiskelijoita omaan opiskelukaupunkiinsa entistä paremmin. Kyseessä oli kokeilu, ja halusimme selvittää, mitkä toiminnallisen opetuksen menetelmät ja toimintatavat soveltuvat parhaiten tämäntyyppiselle kurssille.

Kurssi järjestettiin Lappeenrannan kampuksella, joten opiskelijalta edellytettiin paikkakunnalla oloa. Paikkakuntaan sidottu opiskelu herätti joissakin opiskelijoissa ihmetystä ja kirvoitti sähköpostiviestittelyä, sillä viime vuosina moni on tottunut siihen, että kurssija voi suorittaa missä vain. Paikkakuntasidonnaisuus vähensi kurssin opiskelijamäärää, sillä monet opiskelijat olivat toukokuussa lähteneet joko kotimaihinsa tai muuttaneet muualle Suomeen. Tarkoituksenamme oli, että sama kurssi olisi järjestetty myös Lahdessa, mutta ilmoitustuneita ei ollut siellä riittävästi.

Finnish Conversation 1 -kurssin keskeinen idea oli tekemällä oppiminen yhdessä muiden kanssa. Kurssin ohjelmassa oli vierailuja eri paikoissa, pelillisyyttä ja videoiden tuottamista. Koska vierailujen aikataulut ja varaukset täytyi sopia hyvissä ajoin ennen kurssin alkua, käyntikohteet olivat opettajan valitsemia. Ihannetilanteessa opiskelijat pääsisivät itse suunnittelemaan, mihin vierailukohteisiin he haluaisivat mennä oppimaan kieltä.

Käyntikohteiksi valikoituivat Lappeen-

rannan kaupunginkirjasto, Lappeenrannan keskusta, LUT-rantasauna ja sen ympäristö sekä Linnoitus ja Etelä-Karjalan museo. Tämän lisäksi saimme yhdellä tapaamiskerralla vieraita Saimaan ammattiopisto Sampon kotoutumiskoulutuksesta. Sampon opiskelijat ja heidän opettajansa tulivat tutustumaan kampukseen ja vaihtamaan ajatuksia muun muassa suomen opiskelusta ja jokapäiväisestä elämästä Lappeenrannassa.

Etukäteisvalmistelu tärkeää

Jotta vierailukäynneistä saadaan tavoitteellisia, opettajan on valmistauduttava niihin etukäteen hyvin. On pohdittava, mitä opiskelijoiden pitäisi oppia ja mitä kielellisiä ja viestinnällisiä aineksia kukin oppimisympäristö tarjoaa. Tärkeintä lienee se, miten opiskelijan huomio saadaan käynnin aikana kiinnitettyä juuri kielenoppimisen kannalta olennaisiin seikkoihin.

Vaikka vierailupaikat olivat itselleni ennestään tuttuja, oppituntien valmistelu vaati käynnin kussakin paikassa etukäteen. Koska opiskelijoiden kielitaitotaso oli A1, viralliset opastuskierrokset olisivat saattaneet olla liian haastavia. Tämän vuoksi päädyin luomaan kuhunkin kohteeseen Sep-po-pelin, joka ohjasi opiskelijoita sanaston opiskeluun, ohjetekstien tulkitsemiseen ja pienien dialogien tuottamiseen. Pelin vahvuutena on se, että sen avulla opiskelija keskittyy ajattelemaan asioita suomeksi ja käyttää suomea myös opiskelukaverinsa kanssa.

Seppo-peli osoittautui vierailuilla varsin toimivaksi ratkaisuksi. Opiskelijat tekivät tehtäviä pareittain, ja vastausaktiivisuudesta päätellen kysymykset olivat motivoivia. Tehtävät sisälsivät sanakysymysten ja äänitettävien dialogiharjoitusten lisäksi mielipidekysymyksiä ja pieniä ongelmanratkaisutehtäviä. Opiskelijoiden palautteissa Seppo oli yksi suosituimmista aktiviteeteista.

Myös kampustunneilla kommunikatiivisuuteen pyrittiin erilaisilla peleillä, jotka simuloivat tyypillisiä arjen tilanteita, kuten kahvipöytäkeskusteluja, ohjeiden antamista ja niiden mukaan toimimista sekä omien mielipiteiden esiin tuomista. Palautteiden perusteella opiskelijat kokivat pelit hyödyllisiksi ja mukavaksi tavaksi oppia myös luokkatilanteissa.

Suomen kielen kurssit ovat kansainväliselle opiskelijalle yksi tie suomalaiseen elämäntapaan tutustumisessa. Vaikka kursseilla keskitytäänkin usein sanavaraston ja

rakenteiden hallintaan sekä työelämässä tarvittavien valmiuksien kehittämiseen, opetuksessa on hyvä tuoda esille myös Suomen ja opiskelupaikkakuntiemme vahvuuksia ja tarjontaa.

Palautteiden perusteella opiskelijat kokivat toiminnallisen opetuksen mukavaksi tai hauskaksi. Hymy ei varmasti ole huono lähtökohta suomen oppimiselle, koska positiivisuus vapauttaa ja ruokkii improvisointikykyä, jota tarvitaan varsinkin alkeistasolla.

Kampuksen ulkopuoliset vierailut ovat myös hyvää suomen kielen kielikylpyä: kaikki opasteet eivät olekaan englanniksi, ja joku saattaa alkaa puhua yhtäkkiä jotain suomeksi. Parhaimmillaan kohtaamiset paikkakuntalaisten kanssa tuovat opiskelijalle osallisuuden tunnetta. Ajatuksen siitä, että kuulun tänne ja olen osa tätä kaupunkia.

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 58
ISSN 2670-1928 (PDF)
ISBN 978-951-827-437-0 (PDF)

